Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз. ● ЕРА, 5 НОЯБРЬ, 1981-ШУ. ● № 132 (6522). ● Мах 2 кеп.

Яхийла Советски Союза ленински Коммунистически парти!

Халкъаца цхьоагIо хиларах латт парте низ!

Партеца цхьоагIо хиларах, цо кулгалдеш хиларах латт халкъа низ!

(КПСС ЦК ТIахьехамащара).

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА СИЙНА

ШИЙ НИКЪ ЛЕХАБ

Алхан - Калерчв юкъерча школе бархI класс ше чекхъяьккхина болх бе уйла хилар Мусаев Хьасана. ЗIамига вилла а, чIоагIа тIера вар хIама хьадара. ХIьта цуй лерго къовтта къовсалдеш дар техникица дувзаденна балхаш.

Ингта, 1980 шера «Куларинский» совхозе балха веза ца, Везаме тIаш совхоза механизатораш зIамига саг. Мастерской заведующе Бакиев Хабибулас хьехамчал а деш Iомаю слесара говзал. Массехк бутт бьычча цкъарчоа цох эшар кара а ерзаю цо.

Хьинар доли зIамига саг везалу совхоза коллектива, цуй къахьегам белгалбоаккх Сийлен грамоташца, премешца.

Ше Iомальча слесара говзалах кхоачам а хинна дIаводец Мусаев. Цуй безам хул комбайн Iомас. Боккхача маьха гIуллакх да массехк професси йолаш бола болхлойн механизаторашн боахаме хилар. Цудухьа совхоза кулгалхоша 1981 шера Iай Наурски района Калиновскерча профтехучилище шии бетта комбайнера курсашка вохийт Хьасан. Цигара цIавоагIа тIехдина уж чакх а яьха. Цох а кхоачам ца хулаш Iомаю цо трактор а.

Ингта массехк професси караерзаю Мусаев Хьасана. ХIьта укх шера аьхки «Нива» яха комбайн хьа а ийца ялат а оард. Къонача механизатора ший комбайна бункера чура ялат машенашца цIагIоттеш ялат, доккха новкъостал ду совхоза лоацамча хана из чуийца даккхаре.

Ялат чуийца дальначул тIехьатIа дьатта а хьекха ший комбайн дIаоттаю Хьасана. ТIаккха хьаьц цо Т-40 яхи чарх тIара зIамига трактор. Цуца хьайбашта доакъар хьаьгIаккхухь шоай фермашка, совхоза эшаш дола мовхьаш дIа-са кхухь. ХIьта механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле йоахаш къахьегарах ена цIе вымпел ягIа Хьасана трактора тIа.

Ингто дикача къахьегамца дIаболабенна зIамигача сага боккха никъ.

А. СУЛТАНОВ.

СУРТА ТIА: «Куларинский» совхоза къона механизатор Мусаев Хьасан.

З. БАТЧАЕВА сурт.

МЕХКДАЬТТА КIЕЖ ТЕХАЙ!

КПСС XXVI съезда социмаша дегаш айдаь къахьег цхьайтталедIча пятилетка хьалхарча шера Малгобекски буруадеттача балхий управлене берригача къахьегимхоша.

Бурув тохара итт бетта план 111,7 процент кхоачашъяй коллективо, хIаьта ялх бригадо хIаналехьа хана хьалха кхоачашъяй шера план.

Укх денощка дот гIоалделаш событи хилар тха управлене. Малгобекски мехкдаьтта лохараша. Харбиджин яхача моттиге юрски тIоанашкара керда инасаш хьайбийлай.

5170 метр кIоаргача тIоанашкара ден-бус 120 тонн мехкдаьттен 70 эзар кубически метр гази луш йола кIеж техай 29 октябре № 15 йолчо скважина чура.

Шоай къахьегама толам Сийлахь-боккхача октябра 64 шу дузача цIейна хетабу Малгобекски УБР коллективо.

С. ТЕМИРАЕВ,
Малгобекски бурув деттача балхий управление начальник.
А. ЧИЛИЕВ,
партбюро секретарь.
В. БОЛТАЕВ,
бурмона председатель.

Дезача цIейна накъаболхаш

Сийлахь - боккхача Октябра 64 шу дузача цIейна сийленца накъаяхара дика къахьегаш я ЧИУС-а чуйоагIача № 3 йолча гIишлон-монтажни управлене (начальник С. А. Мусостов) коллектив.

Октябрьски районе Кировен Чапаевен цIерагIча улицашка Ацетонови завода болхлой бераште лаьрхIа, дика оценка а луш эксплуатаце дIаеннай цо 140 моттиг йола берий беш.

Из гIишло хьалъетта дика къахьегарца белгалбаьннаб участка начальник Хатуев Лаьча, штукатурий бригадир Герасьмина Анна, малярий Еременко Нинин Догуев Ахьмади. Цершта даьча совгIата чIоагIа раьза ба дай-ноанойн бераш.

М. ПЛЮЩ.

ЯЛАТ ДIАДИЙНА БАЬННАБ

Укх шера ялат дика хьалхедаьд Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхоза кхаш леладераша. 1660 гектара тIаре ялат лоацача хана чуийнад, планагIа даккха дезар 20 центнер йолаш хIара гектара тIара 25,5 центнер а йоаккхаш.

ЦхьайтталедIча пятилетка шоллагIча шера кхы а дикагIа хьувкьаде лаьрхIа ба совхоза къахьегамхой. Къаьстта боккха теркам тIадохийт совхоза специалисташа ялат дика дIадера. Механизатораша Абуев Рамзана, Напиев Висита, Газмагомадов Вахас минеральни удобренешца хьаьк а деш цамцадоаккхаш кийчдаьча лаьтта дIадийнад цхьоалегIча сортах дола фу.

— Тешаме да тIадоагIача шера хIара гектара тIара 27 центнерга кхоачаш оаха ялат доаккхаргхилар, — йоах совхоза керттерча агронома Магомадов Бауде.

Укх гурахьа ялата а доакъара а лаьрхIа 2100 гектара тIа культураш дIас езаш бар совхоза механизатораш. 3 ноябрь хьатIаотташ 2050 гектара тIа уж дIайийна баьннаб кхаш леладераш. Нормах 30 гектара тIа дIаде довгIаш хIара дийнахьа 40—45 гектара тIа ялат дIадийнад механизатораша Буриев Iумара, Оздоева Санимата, Нажиев Висита, сеялкаш тIа багIача болхлоша Абдурахманова Чиллас, Абезоева ПаьтIамата, Хасбулатова Азмина.

— Толамаш доахий къахьегаьб оахаш боархача механизатораша а. Укх гурахьа планагIа ахь сар 1700 гектар йолаш хIанале аьхай 1400 гектар. Шоай балха нормаш хIара дийнахьа 140—150 процент кхоачаш а еш цига белгалбаьннаб Т-150 марках йолча тракторашта баIа Бексултанов Ахьмади Цапиєвся Нукин, ДТ-75 яха трактор лелаю Зунзулаев Мовлди.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: шоай тIехьарча кхай тIа доакъара лаьрхIа культураш дIаюош боахк механизатораш.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Яхье масал тел

Нохч - ГIалгIай текстильно - галантерейни производствени объединене хIамаш тегача шоллагIча цехе къаьстта дика производствени хьокхамаш дахарах белгалъяьннай мотористка, коммунистически къахьегами ударник Шаваева Довхан Шахгиреевна.

— Шера план 7 ноябрь хьатIанхочаш кхоачашъяра аьхь дIайолаяь хиларах тарра, хьинаре къахьегаш тиланарча дента кхачай Довхан, — аьлар мастера Бурчакова Загидата. Цхьа бутт совгIа ха я цо тIадоагIача шера чотах къахьега. Тега барзкъаш дикен тIехдикен мара хилийтац. Цудухьа Довхана продукци цкъа дIаелча юха ца ерзеш дIайохийт массаза а.

Итт шу дизад Довхана цу цхьан цехе хIамаш тега моториста йолаш къахьега. Цу шерашца ший балхах тIехдика кхийтай из. Цехе хIамаш тегачара цхьаккха операци яц цуна шаьрра чакхъяккха ца ховш. Тайп-тайпара я цехера хIамаш тегаш йола машинаш. Царех цхьаккха а яц цуна болх бе ца ховш. Довхана цехерча болхлоша юкъе згара дахкагIа йола йиьлагIа балха разряд енай.

ХIамаш тегача балхе тIа ше Iоаль опыт дIайовзийташ, эшаш дола новкъостал деш дукха говзанчаш хьалхехаьб цо. Укх тIеххьарча хана хIамаш тега цо Iомайрех я Аушева Радимхан, Эльмурзаева Хьади, Абдуллаева Хижан, кхыбараш. Iуйрийна болх дIаболабалехьа е делкъийга салоIача хана минуташ корайоагIа Довхана ший дикагIйола балха методаш, приемаш къонача хIамаш тегача мотористкашта дIайовзийта.

Комсомольско - кагирхой бригада я Довхана болх беш яр. ШоллагIча цехе меттел ерригача «объединене» кагирхой бригадашта юкъе згара дикагIа толамаш доахаш ярех лоархIаш я из. Цо социалистически яхь лелаю мотористкаща, коммунистически къахьегама ударникаща Хасарова Раиса Абдуласовнаца, Орлова Валентина Алексеевнаца, Абубакарова Занатеца.

Цхьанкха тайпа шоаш тегача барзкъашта юкъе бран а ца цийсолийташ, юкъера лаьрхIача хIара сменах нормаш 130—140 процент кхоачашъеш ба уж а. Укх шера план кхоачаш а я, тIадоагIача шера чотах цар къахьега тоъал ха я.

Б. КОСТОЕВ.

КОНСЕРВЩИКИЙ ГIУЛАКХАШ

Дегаш гIоздаьна, дика производствени толамаш а доахаш Сийлахь - боккхача Октябра 64 шу дузача цIейна сийленца накъабаьхкаб Сунженски мехлесхоза консервно - сокови завода болхлой. Итт бетта кхоачашъяьй витаминни продукци арахецара шера план. Укх шера планах 800 тонн сокаш кийчъе езаш бар уж, хIаьта 1-ча ноябрга кийчъяьр 1100 тонн я. Iажех, кхорех, хьачех, хьайбех кхыча сомех кийчъяьй сокаш. 130 процент кхоачашъяьй шера план консервни цеха болхлоша. Планах 400 туб. консерваш кийчъе езача цар кийчъяьй 600 эзар условни банка консерваш я.

Доаккхал а деш завода директора Хашатульгов Муссас дикагIча болхлой цIераш йоах. Церна юкъе я Барахоева Аьсет керте латта бригада. Шоай сменни нормаш 40—50 процент тIехкхоачашъю Накостоева Маккас, Базгиева Радимхана, Курбанова Зурас, Чахкиева Розас, кхычар.

Слесара Горбаков Игронала хьинаре болх бар бахьан долаш хаддиза къахьегама овсарле ланха йолаш болх бу чоалханеча оборудоване. Вахача наха чIоагIа дукха дезаш пайданен дола хьацдаргех даьккха хий, бIарех яь варени, хьайбех яь компоташ хьеш я хIанз заводе. Цун продукци вай мехка тайп-тайпарча моттигашка дIаухийт.

С. КОРАБЛИНОВ.

ПАРТЕ ГРОЗНЕНСКИ ГОРКОМА ПЛЕНУМ

Самардийнахьа парте Грозненски горкома аргIанара пленум хилар. Пленума доакъашхоша лаьийгIар 1980 шера июнь бетта «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамга хьежна города къахьегамхошта интернациональни атеистически кхетам билар вIашгIехьдаккхарах из тоабара де эшарехь яха доал дуваш хиначча VII пленума соцам кхоачашбара даьчох лаьца КПСС горкома секретара Л. П. Белоглазовас баьча хоамага.

Цу хьакъехьа нитта къамаьлаш дир укхаза парте Старопромысловски района секретара Л. Л. Недельновас, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода слесарий бригада бригадира М. А. Мамаева, «Красный молот» завода токара М. В. Висаитова.

Цар белгалдаьккхар, VII пленум хиначул тIехьагIа интернациональни атеистически болх тоабара тIаберзабаь хьадда болх къахьегача коллективашка баь хилар. Цуна цхьана города партийни организацешкара хьадийхар дIахо йолча хана пу балха формаш методаши техаьнарча деххараша дIа ма деххарен наьха айбенача культурни а дешвон а боаржга хьежжаи хаддаза эргайолхаш тоаелге, цар эффективность лакхъелга.

Пленуме организационни дош дийшир. Кхыча балха тIа хьожававаца Ю. Х. Героев парте горкома шоллагIча секретарен бюро членен деххарех мукъаваьлийтар. Ингта кхыча балха тIа хьожаварпа парте горком бюро члена деххарех мукъавалийтар В. А. Куценко.

Пленумо КПСС горкома шоллагIча секретараллен бюро члéналлен кержар М. Э. Баймурадов, бюро членалла — П. Н. Громов, КПСС горкома промышленно-транспортни отдела заведующелла чIоагIвир Р. М. Таштамиров.

Бизза пайда эца

«Бийдала, доагора - энергетически, кхыча материальни ресурсех кхом беши дикагIен пайда эцара тIаберзабаь болх тоабарах» болча КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а соцам тIа белгалдаьккхад, «доагарах, бийдаьах, материалех, уж комплексно чакхьяха езаш хилари шоллагIча ресурсашта ма хулла чIоагIагIа утилизаци е езаш хилари» тернал а деш, хьаькъалагIа пайда эцара йола лаьрхIа заданеш уввтае [illegible]

[illegible] кхоачаш а деш, кхом барея хьурмат дарея гIуланхаш цхьайолча предприятецка мишта лел хьожаргда вай.

Аргунерча шекара заводах ала йиш мичай из гигант я аьнна. ХIаьта оборудовани а башка чоалхане йоалаш я укхаза хIанзарча ханарча бустамга диллага, йIовхала- электрически энинеш ерригаш гуш я. Духхьал из бахьан долаш атта да укхаза энергоресурсех пайда мишта эц хьажа.

Массех шу хьалха а тIехьа, шекар ду сезон йолаелча, завод къайла а яьккхе, доха саина, Iа оттар укхаза: трубопроводни системах араукхаш яр цхьаьр, хIаьта пайда ийцача йIовхал йоаллача хIамай докха даьха атмосфере дIаара а ухийтар предприятте ше. Бокъонца цу гIуланкха уйла е а из хIама нийса доацилга кхетаде а ца ховш болча предприятие кулгалхоша хабараш дувшар. № 4 йолча электростанцема эшаш дарегIа йола Iа цу тхона, цудухьа келига маькха йола экономи яра реконструнци езул пайданагIа да заводе хIанз йолаш йола Iанара расход яра практика йитача яхаш.

Республикански энергоинспекце специалисташа заводе ресурсаех пайда эцара гIулакх мишта латт хьожаш анализ а я, бокъонца нийсача цифрашца дIагойтар из позици гIалат доаллаш хилар. ТIаккха краснодарски проектни институто оттайр теплоснабжене а выпарной станце а эвгайькха тоаяь йола системаш, тIеххьарьяр экстраIанарий йIовхалга а йоахкхаш.

Краснодарий предложенех чакхдаьхача гIулакхий эффекто цецбаьхар кхыметтел вIалла къар ца луш хилна скептикаш а. Хьалха дIаухаш хиннача 40—43 гоннана метта 27—30 тонн мара яц хIанз дIауха Iа.

ЛаьрхIа да заводе укх шера а хIамаш кхом бе а хьурмат де а йиш хулийтаргйола кхы массехк мероприяти чакхьяккха. Церна юкъе да предприятене йIовхал дулеша дIайахача хина Iалашъелгеи № 4 йолча электростанце телача тIех йIовхьальча Iанарца я ца деш, шекар кхехкадеча лине чурча дIайхача хих пайда а эцаш дарга доалар.

Духхьал цо йиш хулийтаргья расход еш йола кхычахьара хьатIауха йIовхал 7000 гигакалори кIезигье.

Кхеталеш да, шоллагIарча энергоресурсашта йизза утилизаци елга шекар деча заводе хIанз а гаьна хилар, цу тIа цу даькъе укхаза дар, дIахо де дезарех дукха кIезигагIа а хилар. ХIанз а, масала, пайда ийбе болабеннабац укхаза шоллагIча технологически лине конденсат санна йолча йIовхал кхоачаш лоархIамеча резервах. Экономически анализа дашех, из йIовхала сеташка пайда ийбе йиш йолаш я. Амма 15 шу да цу хьакъехьара энергонспекце предписани кхоачаш ца еш улла. Из бахьан долаш шер-шера йов 50 эзар тонн конденсат, е 3—3,5 эзар гигакалори йIовхал.

Духха ха йоаллаш чакхъяьннача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома III пленуме белгалдаьккхача тайпара, энергоресурсай кхом бара къовсам доаттабар керттерча производственни деххарех цаI да тахан. Цу хьакъехьара хIара дика опыт бокъонца йовза а дукхадей балха юкъеяха я еза.

«Красный молот» яхача заводе служебни а промышленни а здани Iанарца а ца йIовхъеш дIайхача хица йIовхъю хIанз. Цу гIулакхо яь материальни расходаш а дIабаха къахьегам а башха дукха бац, амма котельне йиш хиннай конденсатах шоллагIа пайда ийбе, долче, дIадода доагор кIеаигде. Нна болча ворхI Iанара яьча пайда ийца Iа а нитта котельне юхачухьа яьча кхы а кIезигагIа доагале даьлар малут. Цун температура кхоачамбоалаш ланха ма хулий, хIаьта дукхалга диллача (шера 40,7 эзар тонн) йIовхалах шоллагIа пайда эцара чотах предприятена эша дIайха хий хила езача параметрашка кхоачадал ма йий из.

Энергоресурсех шоллагIа пайда ийбар тIа-тIа совдувлар из вай энергетика дегIаахара лостамех цаI ба, цо хьахьокх вайна боахам леладе ховга. Дош цу тайпара оттаде ловш ца хилар хIанзарча ханарча экономика дIадехараш ца кхетадар, общественни рузкъа доадара никъ лацар ха.

И. БАШИРОВ,
энаяевника М. Д. Миллионщикова цIерагIча ГНИ доцент.

Сенах язду районни газеташа

БОЛХ БОАРРАМАГIА БУ

«Малгобекнефть» НГДУ подразделенешта юкъе керттерчарех цаI я электрооборудовани электроснабжени прокатно - ремонтни цех.

Цун коллективерча электрикаша цхьайтталедIча пятилетка хьалхарча шера дика къахьег. Пачхьалкхен планашн социалистически деххараш кхоачашдеча хьинаре дакъа юкъеккхухь къахьегама ветеранаша Т. Д. Коттоева, М. И. Сальникова, П. К. Ивашенкос, Ш. Ш. Дударова, П. В. Авилова, кхычар.

— Сийлахь - боккхача Октябра 64 шу дизара накъайоагIача тха коллективо хьинаре болх бу укх деношка, — йоах цу цеха начальника Евдошенко Владимир Григорьевича.

(«Ленина байрахх» яха малгобекски городской газет).

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Дика кхаъ кхаьчаб «Правда» яхача совхозера. Шурий ферма коллективо октябрь бутт бовш кхоачашъяьй пачхьалкхенна шура дIаяларе укх шера план. Даьхенга кхаьчай 390 тонн башха-дика продукци. Ер шу чакхдалалехьа кхы а итт тонн шура йоахка лерхI ферма коллективо.

ХIанз доаркаша совхоза укх хана йоаккхаш хиначул 200—250 килограмм дукхагIа шура йоакх.

(«ЦIе байрахх» яха гудермесски городской газет).

БАЛХАШ СИХДЕННАД

«Гехинский» совхоза кхашкара чуийца даьннад генараш, хьажкIаш. ТIатIа дукхагIа хулаш латт шекара свеклаш чуийца яьлва кхаш а.

Цхьабакъда, комбайнаш тIера дIаяьха лаьтта хIанз оахаш латт. Из болх згара дикагIа, бу механизатора Амаев Ахьъяда. Цо хIара дийнахьа 1,5—2 норма кхоачашъю.

Районе хьалхарчаца гурахьа дув ялат дIаде болабелар гехинаш. Из дIадера лаьтта кийчлеча хьинаре къахьийтар трактористаша Мулаев Султана, Магомадов Султана.

Ялат дIадувча дакха говзал гойташ болх бу Цаaев Абдурашида, Садулаев Абдуллас.

ХIанале эзар гартта гектар гурахьа юв культураш дIайийнай совхозе.

(«Ленинская правда» яха Урус - Мартановски газет).

ТАХАН РЕКОРД — КХОАНА НОРМА

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюрос, Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо хьайбай продукташ дукхагIа эхара а кийчъяра а яржача республикански социалистически яхье котъяьннаре а лаьрхIа республикански газеташ тIарча Сийлен улга тIа яьккхай XIX партсъезда № 2 йола шурий ферма коллектив.

М. У. Ажигова кулгалдеча коллективо баьнна боккха толам ба-из. Цу ферме болх беча дукхача доаркаша хIанале кхоачашъяьй шера планаш. Царех я доаркаш Н. А. Хирьянова, О. И. Кононлянко, А. П. Белой, Т. Ф. Резник, К. А. Оверченко, кхыбараш.

Цар массане а чIоагIа баркал оал шоай деххараш дизза кхоачащдеча скотникашта Г. Ф. Чекмаревна, М. Г. Семеновна.

(«Знамя труда» яха сунженски районни газет).

ХА ЗЕХЬА ЙОАЛЦ

Укх шера «Октябрьский» совхоза къахьетамхоша план 7500 тонн йолаш 9000 тонн шекара свеклаш пачхьалкхена дIаяла лаьрхIад.

Шоай дол дизза кхоачаще гIерташ укх деношка тIатеIIа къахьег цар.

Шекара свеклаш гектара дика хиннай совхоза хьалхарча отделене. Уж 170 гектара тIа хьалнехьий укхаза. Мерза овлаш чуйцаш йоахк Вахаева Тамара, Арсаева Амуда, Хожаева Марха керте латта звенош. ХIара гектара тIара цар чуйяь 300 центнер. ТIанйцача социалистически деххарел дикка дукхагIа хул уж.

Из толам боаккхача хьинаре дакъа лаьцад свеклаш леладераша А. Муслиевас, З. Даналоевас, А. Алиевас, Т. Вахаевас, кхычар.

(«Коммунизмай байрахх» яха шалински районни газет).

ДИКАГIА КХОАЧАШДЕ НАЬХА ХЬАШТАШ

Партен правительствая чIоагIа йоакхо еш дола гIулакх да советски наьха материальни духовни хьашташ кхоачашделга. Цу даькъе доккхийн бехктокхамех декхараш хьалхашка латт айгача промышленноста болхлошта. ЦхьайтталагIча пятилетке халкъа боахама цу даькъо арахеца продукци 18 — 20 процент дукхагIа хила езаш я, хьалхарча даькъе наха чIоагIа хоатташ дола дика товараш а долаш.

Бахача наьха хьашташ-ма могга дикагIа кхоачашде гIерт Нохч-ГIалгIайчен яйтача промышленноста керттерча предприятеех йола Грозненски швейни производствени объединене коллектив. Шийна хьалхашка латта декхараш хадданза тIехкхоачашдеш хьайоагIаш хиларах, цкъа санна дукхаза а республикански Сийлен улга тIа а йоахаш дукха тийшай КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа. ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх, дипломаш, Сийлен грамоташ. 1981 шера сентябрь беттел ийс беттел даьхача къахьегама толамий итогаш йича швейни объединене яхьо хьалхара моттиг а хьожаеш, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх елар. ЦIаькха а республикански Сийлен улга тIа лькхар объединене коллектив.

Вай мехкарча тайп-тайпарча моттигашкарча 48 торгови базе дIанкхоачаш я хIанз швейни объединене фирменни Знак тIайола продукци. Из чIоагIа хоатташ дика дIаяцаш я Ростове, Пензе, Воронеже, Волгограде, мехкарча дукхача кхыча городашка а юрташка а. Объединено еррига арахецача продукцех кхоалагIа дакъа вай республикерча торговле дIанхоачаш я.

Объединене деррига тегача барзкъех 68 процент дараш берий барзкъаш да. Царна юкъе к йиIгашта лаьрхIа зипах, дьярех, тайп-тайпарча кIадех хьаеш йола кочамаш, школьни костюмаш, кIаьнкий кочамаш, кхыраш.

Дукха балхаш ду творчески къахьегача хIамаш тегараша нийдархой хьашташ ма могга дикагIа кхоачашдара, дика барахъаш дукхагIа хьадара, таханарча дено дIасхача кодаех уж хилийтара.

Дикала управлене ю комплексни система юкъейолаьй объединене. 27 стандартах тегаш да барзкъаш. ХIара структурни подразделенега, отделага, службага бовгIача боарамех болх а байташ, массе а участкашка нийса лелайт барзкъаш тегара технологи.

Хадданза объединене производствана юкъехкхь керда оборудовани, дикагIйола технологи, механизаци автоматизаци ю халача процессашта. Ер шу доладелча дена производствана юкъейоалалый берий барзкъаш, маIача наьха кремпленови кочамаш тегара лаьрхIа лакха оцарле йола ши поток. Болх бе йолалийтай 33 керда оборудовани.

Бийдал, материалаш кхоара тIехьа а хадданза дукха балхаш ду. Къаенача нормашка каст-каста хьежа а хьежаш, уж кердайоах, хувц барзкъаш дахара йола уловеш. Кхом барай хьурмат даран тIехьа лоаттабеча къовсаме докхха дакъа лоац объединене рационализатораша а. Цар еннача предложенеех дIабахача ийс бетта кхоаьй зипа, даьре, кIадай 40 эзар метр.

Объединене экспериментальни цеха коллективо творчески балха тIа модай цIенощца айхха бувзамаш лоаттадарах вIаштIехьдоал хIанзарча хано дIадехача бесса йола моделаш хьакъоастае, пачхьалкхеп дикала Знак йола продукции «Н» (кердадар) яха индекс йола продукции дукхагIа арахеца.

Ер шу доладелча денз пачхьалкхен дикала Знак а хьожайташ аттестаци яьй 72 моделах тегаш долча барзкъашта, хIанз из сийлен Знак а йолаш тегаш да 86 моделах дола барзкъаш. Объединене деррига тегача барзкъех 31.4 процент дараш пачхьалкхен дикала Знак йолаш да. Ер шу доладелча денз лакхерча категорех тийга хьадаь дола барзкъаш 10 миллиони 959 эзари сома маьхка да, е планах лаьрхIачул — 559 эзар сома маьхка дукхагIа.

Нийдархоща дIадехаш дарен Iомадеш а дукха балхаш ду. Айхха бувзам лоаттабу оаха тхоай барзкъаш дохкаш йолча Грознерча тикаща, объединене вихалаш хул цига аргI-аргIа дежурство дIахьош. ТIадоагIача шера барзкъаш тегара йола моделаш чIоагIъеча йоккхача художествении совета заседане хьех торговле викалаш. Оаха, хIамаш тегараша, раьза долаш тIаэц цар яь замечанеш, дича бакъахьа да яхаш цар белгалдоаха дикадараш. Уж санна дола бувзамаш чIоагIа пайдане да.

Наха тха барзкъий лакха мах барал дезагIа совгIат дац тхона. Шоашта дезаденна барзкъаш нийсача нийдархошкара каст-каста кахьатош ух тхона баркал оалаш. Дукха йоацаш Новосибирскерча ЦУМ-рча комсомольско-кагирхой коллективера кахьат кхаьчар объединене. Мехкараша дувц тха продукци чIоагIа хоатташ дика дIаэцаш я, яхаш. Наха сиха дIаийю шун продукци, йоах цар.

Тхо тешаме ала йиш йолаш да дIахо йодача хана а тха дика перспективаш яьнна. ЦхьайтталагIча пятилетка перспективни план чIоагIъяьй. Грозне хьалъе лерхI производственни корпус, фабрикаш-филиалаш хьалъергъа Урус-Мартане, Шелковской станице. Галашке. Хьалъе лерхIаш я общежити, берий учреждениеш, наха чубаха цIенош. Цу дерригнена лаьрхIа пачхьалкхено хьахьожадаьд 20 миллион сом. Нагахьа хьахьожадаьча кхачах пайда эце, цкъаи ахаззеи дукхагIа хургба объединене къахьегаш бола болхлой, шоаза дукхагIа хургьа арахеца продукци. Тоалургда хIамаш тегарий бытен къахьегамех хьалаш. Болхара дIахьа бувлаш хувналуш бола мах кIезагагIа хургба.

Iалаьмате чIоагIа хьежаш ба объединене хIамаш тегараш производствени корпуса хьалхара аргIа сихагIа хьалаьйлдарга. Таханарча денга чIоагIа мела лел цига СМУ-10, «Центрспецстроя» деш дола гIишлош балхаш. Уих шера цар пайда эпа беоаш хьахьожадаьча 320 эзар сомех, хIинзалца пайда иийцар 190 эзар сом мара дац.

Доахаш дола къахьегама толамаш кхы дикагIа хила йиш йолаш дар, нагахьа санна цхьайола халонаш кхачамбоацараш хIамаш тегарий балха тIа ца нийслоре. Керттерча даькъе ханнахьа эшаш йола бийдал хьа цо кхоачаш моттиг ниIсьлларца дувзаденна да из. Дукха за йоацаш республикански кепайоазон тIа хестаеш яр тха объединене оаха тийга «Сафар» яха маIача наьха кочамаш чIоагIа дика я яхаш. Цох тхона чIоагIа кхаъ хилар. Цхьабакъда, из продукци ара ца хийцача кхы де хIама а доацаш арахийца яр. Из оаха ду поставщикаша шии ханнахьа бийдал — зипаш, кремплен хьа ца кхачийтача. Планах лаьрхIа йоаца продукци арахеца йолае езаш хул нехаш из бахьан долаш. Керда, планах йоаца продукци арахеца йолаеча хана цхий коллективаша дукха балха ка зехьа йоаю, халонаш нийслу производствени программеи социалистически декхараши кхоачамбоацарна а. Телхаю ассортиментах продукци торговле дIакхахьийтара йола система а.

Уж лекхе белгальяхьа халонаш эшаяра, цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера плана тIайица декхараш тIехкхоачашдара еррига шоай торонаши кхоачамаши оарцагIдаьхад объединене кулгалхоша, общественни организацеша, берригача болхлоша, инженерно-технически болхлоша. «ХIара болха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизах шерра социалистически яхь а йоаржаеь шоай хьинар кхо ца деш къахьег хIамаш тегараша. Московчий инициатива тьал а лаьца «1981 шера задани — 7 ноябрга» яхача девизах къахьийча хIамаш тегарех 250 болхлочо хIаналехьа кхоачашъяьй цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера задани.

Объединене цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ я цхьоагIча, шоллагIча, № 7 йолча цехий коллективаш.

А. БАБАДЖАНОВ,
Грозненски швейни производствени объединене генеральни директор.

Даьй гIулакхашта тешаме да

ПАРТЕ XXVI съездо цIенхаштта теркам тIабахийтар социалистически хьисапа материальни духовни лардаш чIоагIъяра, лакха политически культура йола керда саг, патриот, интернационалист, хьаьнала къахьегамхо хьалкхевара.

Из тайпа кхетама болх беча Наьсарен района комсомольски организаце белгалдоах вай халкъа вахаре, цун къахьегаме хинна хувцамаш, кагирхой лакхбенна дешара, культура боарам.

Районни комсомольски организацена хьалхашка латтача керттерча декхарех цаI да массе оагIорахьара кхетама болх тоабар, кагирхошта къахьегама, нравственни, идейно-политически хьехам балар. Даьхе лорае массаза кийча бола, болх бе хоаш, къахьегама тIаккхуш, политически сакхетаме йола къона тIехье хьалкхелр.

Комсомола берригача идейно-политически балха керттера дакъа а хинна дIаэттай «КПСС XXVI съезда решенеш — вахаре!» лха Ерригсоюзни ленински зачет. Района комсомольцаша, кагийча наха, мехкараша дика кхетабу «Коммунизме баха Iомалу, коммунизм хьалъю» яхача девизах бола шо-шоай комплексни планаш кхоачашъяра бола бехктокхам. Цу ленински зачето гIо-новкъостал ду кагирхошта ленински идеий ларда тIа шоай перспективаш, вахара планаш коллектива къахьегамца, дешарца юэза, лакхагIа йола социалистически декхараш тIаэца, резерваш лаха, къахьегама овсарле, эффективность лакхъе. ХIара балха моттига дикал тоае.

Иштта, Назрановски трикотажни фабрика «ВЛКСМ XVIII съезда цIи лелаеча комсомольско-кагирхой бригадо даь «Нохч-ГIалгIай АССР 60 шу дизара — 60 хьинаре декада» яха кхайкарал хьалльацаду республика берригача кагирхоша.

ХIара комсомольски организаци, хIара комсомольско-кагирхой бригада декхарийла я хьинаре къахьега, халкъа хьал тоаде, лораде, йолаш мел йола ресурсаш лохаш болх тоабе. Халкъа рузкъа хьурмат деш лорадара хетаяь яр сентябрь бетта хинна ВЛКСМ Назрановски райкома XIII пленум.

Массаза а санна, кагирхой инициатива айяра, цар творчество лакхъяра боккхача лоархIаме я социалистически яхь. Цунах дика кхеташ болх бу Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода, трикотажни фабрика комсомольски организацеша. Цу гIулакхий керттера хьюкхамаш — дегIабена къахьегам, экономе, ритмичноста, дикала норматаш кхоачашъяр.

Кагирхошта кхетам балара боккхача лоархIаме я советски халкъа къахьегама традицеш. Даьй сийлен гIулакхаш довзийта деза кхувлоагIарашта. Комсомольски организацеша чакхдоах къахьегама ветеранашца вIашагIкхетараш, советски республикай летописа къахьта йола оагIонаш гучайоаха материалаши документаши гулделга.

СОВЕТСКИ вахара хьисап чIоагIдеча, коммунизма сийдолча гIулакхашта кагирхой мутIахьа болаш хьалкхебеча кIоарга маIан долаш я революционни тIема, къахьегама сийлен моттигашка комсомольцашеи кагирхошеи еш йола Ерригсоюзни поход. Цун аргIанара этап хетаяьй СССР 60 шу дизарал Сийлахь-боккхача Даймехка тIом чакхбаьнна 40 шу даларал. Района комсомольцаша тахан хьинаре дакъа лоац «Сийлахь-боккхача Даймехка тIема летопись» яхача Ерригсоюзни тахкара экспедице. Коталокхачаьв тIехьено цига дIаляьергьа тыле, тIем тIа Даьхен кортамукъале, паргIато лораеш хиначар цIераш. Халкъа эпоси йоаш йоаца оагIонаш тохкаш шерра болх дIаболабаьб ерригача комсомольски организацеша. Цар шерьергьа сийлен музейи экспонаташ. Халкъа денала летописцаш хургба берига кагий нахи мехкарийи.

Тахан районни комсомольски организацена чулоагIа 85 юкъьанцара организаци. Кагирхой вахарца бувзабенна ба цар болх. Цу организацей гIулакхашца ювзаенна я комсомольски балха дикал а эффективность а, комсомольски вахара динамика, коммунизм хьалъераш кхетабеш хьалкхебеча цар лоаца дакъа а.

«Электроинструмент» завода комсомольски организаци я районе эггара йоккхагIъяр. Цу предприяте комсомола комитето, цун йоккхача активо кагирхой дика кхетабеш дIакъу царца беш бола болх. ХIара цехе я кийчъеш йолча продукцена тIахьожам лелабу комсомольски постах «КП» штабаш.

ХIанз чакхдоалаш латт кхашкара балхаш, тIатеIIа еш я йоакхо тIадоагIача шера хургболча хьувкъама. «ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера дукха ялат кхеде» яха поход дIайолаеш Наьсарен района совхозий комсомольски организацеша керттерчох лаьрхIар лаьтта хьаьндар, вай ханара агрохимически Iилма; хьалха латтача практикана карагIдаьннар юкъекхувла, механизаторий професеш Iомае кагирхой тIахьехар. Цу гIулакхий пайда тхона гучабьлар гурахьа ялат чуэцаш.

КПСС XXVI съездо оттаьча продовольственни программа керттера чулоацам тIехь-тIайоагIача хана юрта боахам дIахо дегIабоалабар болга а хоаш, экономика из дакъа дегIадоаладара оаха тIахьийхар районера берига комсомольцашка кагирхойи. ДIахайтар цу программе керттердар дулх, кхыйола хьайбай продукци дукхагIа Iалашъелга долга.

Советски наьха вахара хьисап тоадеча эггара бехктокхамегIа долча цу социально-экономически декхарашка хьинаре дакъа лаьцар «40 лет Октября», «Назрановкий» совхозий, совхоз-техникума комсомольски организацеша. Хьайбаш лелаечв дика толамаш дахарах «40 лет Октября» яхача совхоза елар КПСС ЦК-а, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК-а Сийлен грамота.

Л. АМИРХАНОВА,
ВЛКСМ Наьсарен района райкома хьалхара секретарь.

Эггара хьалхарча моттиге— сага йоакхо елга

БЕЛОРУССКИ ССР, Могилевски областа К. П. Орловске цIерагIча «Рассвет» яхача колхоза центральни усадьба асфальт биллача шерача улицай дIоахкала — дукхаза вIаштIара яь коттеджаш яIа. Цар чу газ, дIайха хий, паргIата лармаш да, юххе хьалъяь автомашинашта лаьрхIа гаражаш я.

Поселка центре — торговли комплекс, гостиница, культура ЦIа. Юрта болх беш я музыкальнии балетнии школаш, спортивни секцеш.

Боахаме чIоагIа йоакхо ю сага. Общественни къахьегаме мел дакъа лоацаш мел болча колхозхошта мах боацаш делькъга даа хIама тел. Мах боацаш кхоаб бераш школех детсадашкех. Колхозхошта лаьрхIа хьалдаьд профилактори а йолаш дола салаIара ЦIа. Дукхазнеша льготни путевкаех салоI къулбехьарча курорташка, малхбузен мехкашка туристически никъ бе ух.

Иштта дика хьал царга хилара лард — лакха овсарле йола къахьегам. Кхетамца производство вIаштIехьъяккхаро, дика уйла а яь нийсъяьча материальни моральни стимулироване системо торо хилийтай «Рассвета» экономически чIоагIа боахам хинна дIаотта.

ХIара шу ме доал дукхагIа йохк пачхьалкхенга хьайбай продукташ. Боахаме хьалъяьй массехк тIехмеханизированни йола комплексаш.

Дукха гIирсаш хьалду «Рассвете». ИтталагIча пятилетка шерашка колхозо цу гIулакхага дIадахийтад 6 миллион сом совгIа ахча.

Дукхха колхозхой производстве болх беше а вузашкеи техникумашкеи дешаш ба. Хьайбаш леладу Шелеговская Екатерина, секретарь-машинистка Шелеговская Тамара, хьайбаш лелаеча ферма заведующи Коротких Валерий — Белорусски юртбоахама академе студенташ — заочникаш ба (хьалхарча сурта тIа); шоллагIча сурта тIа: культура Дворецера Iаи беш.

Н. ЖЕЛУДОВИЧА сурташ.
ТАСС фотохроника.

№ 21 йола «Агитатора блокнот»

Кепа а теха араяьннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIапара № 21-гIа номер. Цун хьалхарча оагIош тIа хоам бу Грозне хиннача республика партийни актива собранех.

Журнала номера тIа я «Республика юбилейга доллаш» яха редакционни статья. «Экономика хIамиин кхом беш хила еза» яхача рубрикана кIал я № 2 йолча Грозненски маьхк еча завода болхлочун Н. А. Хвостовай «Керттера вай рузкъа» яха выступлени. Авторо шийна хетар дувц лаьттан тIа эггара дезагIдолча хIамах — маьхках лаьца.

«Боккхача наькъа этапаш» яхача рубрикана кIал я исторически Iилмай кандидата Е. Д. Сагайдачие статья. Цун тема «Нохч-ГIалгIайчене йоазув ца ховлга дIадаккхара историех».

Агитатора новкъостала непатехай «Технико дукхагIа болх бергболаш» яха методически разработка, кхыйола материалаш.

ВАХАРА ХЬИСАП—СОВЕТСКИ

ЧIОАГГIА ЛАРД ЙОЛАШ ДА ВАЙ ВОШАЛ

ПАРТЕИ правительствай решенеш вахаре кхоачаш а еш, хьинаре къахьегаш я Малгобекски района дукхача къамех латта коллективаш цхьайтталагIча пятилетке. Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш болча къахьегамхоша укх шера 9 бетта задане толамца кхоачашъяьй. Промышленни продукци маьхала якхара план 102 процентах къахьегама овсаро 101,5 проценти я, планал совгIа 1470 тонн мехкдаьтта даьккхад.

Социалистически яхье хьалха латт Малгобекски промысловни геофизически экспедице, Вознесенски газ чакхйоаккхача завода, «Малгобекнефть» НГДУ, УБР, ПМК-155, «Кавказ», ГI. Ахриева цIерагIча кочкий совхозий, кхыйола къахьегама коллективаш.

Балха боккха мах а баь, пачхьалкхен орденаши медалаши еша дукха нах ба тха районе. Царна юкъе ба Хь. Г. Котиков — «Малгобекнефть» НГДУ оператор, Т. В. Сукин — технологически транспорта Малгобекски управлене слесарь, В. И. Слепцова — № 4 йолча школа-интерната хьехархо, Д. Л. Газиков — бурильщика гIонча, кхыбараш санна бола нах.

Советски вахара хьисапа доккхача беркатах бизза пайда я эшаш 'наьха сакхетам лакхбелга шии керттера декхар лоархI коммунистически парте. Парте XXVI-ча съезде къамьал деш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева аьлар: «Советски саг — из дог-цIена къахьегамхо, лакха политически культура йола саг, патриот а интернационалист а. Из кхеваьо парте, мехка турпала исторе. Вай ерригача строя. Керда дуне хьакхоллачун дизза вахаро долаш ва из.

Кхетадеш ма хиллара, из дац керда саг кхеварца дувзаденна мел дола дешаш вай къоастадаь даьннад яхилга.

Укхаза кIоанга декхараш дац вайна хьалхашка латташ. ХIьта кхетам луча толам баргбац из социально-экономически политика чIоагIача ларах кор-гIортилга еш ца хилча».

Съезда хьалхашка уоттаду декхараш толамца кхоачашдара дукха къахьег Малгобекски городской партийни организаце. Деррига а хьакхоллар саг ва. Цулухьа эггара хьалха цуп йоакхо е еза. Партийни комитет хадданза хьеж къахьегамхошта фу эш, царма дага фу латт, наха юкъера гIулакхаш тоадера дукха болх бу.

КПСС горкома бюро дийцад районерча унахцIенон органий болх тоабара, школашка беча дешара-кхетама балха эффективность лакхъяра, бахача наха дикагIа бытовой гIулакхаш дара санна дола дешаш.

ДЕРРИГА а сага лоархIаш цунна кхетам лулга — партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, халкъа депутатий керттере декхар. Вахара хьисап социалистически а долаш нах хьалкхебеча цар дIабоаний парте тIайийдеча социальни лоархIам, партея правительствая политика наьха хьашташ дизза кхоачашдара тIайийрза йолга, цо ерригача советски общества хьашташ пхьетарра кхоачашделга.

Районе бахача къахьегамхошта марксистско-ленински кхетам луча боккха лоархIам болаш я политически образоване система. Укхаза идейно чIоагIлуш 8 эзар гаргга саг ва.

ЦаIаш дола политденош районе чакхдоахача хана цар идейно чулоацам кIоаргбара хадданза терко ю партийни организацеша. Уж чекхдахара йолча практико хьахьекхад партийни, советски болхлой, кулгалхой дукхача наьхаца вIашагIкхетараш хилара къахьегамхой социально-политически хьинар айделга. Цигача дувца дешаш тIехьа ца доахаш, шии ханнахьа къестаду. ЦаI дола политденош чакхдоаккхаш къахьегамхоша айдаь дешаш къоастадара фу даьд хайташ хоам бу «Ленинское знамя» яхача районни газето, моттигерча радиовещане.

Нохч-ГIалгIай АССР хьаяь 60 шу дизаран Нохч-ГIалгIайче Россех ший лоIамах дIакхийтта 200 шу дизаран накъабаха республикера къахьегамхой нийчлуча хана къаьстта йоакхо ю тха партийни организаце къахьегамхошта интернациональни атеистически кхетам лулга тоадара. Из болх тоабара хоадам болла мероприятеш тIайицар дукха ха йоацаш хиннача городской партийни организаце пленуме.

Хьалхашка латта декхараш цаIаш долаш, цхьана къахьегача дукхача къамех болча наха юкъера доттагIал чIоагIлу, уж дикагIа бовз. хIаьта бовзарга хьежжа, уж вIаши гарга а ух.

Тайп-тайпарча къамех болча наха юкъера бувзамаш чIоагIлулга хьахьокх кхыча къамах йола саг йоалаелга а маьре ухилга а тIа-тIа дукхагIа хулаш хиларо. Барт тайпна, нраз долаш бах хьехархой БатыжевгIар, ХаматхановгIар, мехкдаьттахой ГалаевгIар, лореш МадиевгIар, кхыбола интернациональни дезалаш. Къамашта юкъа юкъ ехилга цIенденна дIадаьнилга хьахьокх цу процессо.

Социалистически общество хьехиларо, из дегIаяро, интернациональни долча вай вахаро торо еннай ловнии нкалсаг дина баргалех мунъалкха. Нохчий а гIалгIай а нкалнаха, маIача наха нийсса къахьег дукхача къамех латтача коллективашка, хьинаре дакъа лоац общественно-политически вахаре. Октябра цIея сийна къахьегама вихте лаьттача «Сагопшинский» совхоза доярхаша Коригова Ванате, Евлоева Либихана, «Малгобекский» «Советский» совхозий доярхаша КПСС горкома членаш Н. М. Пешхоевас, А. Д. Картоевас, халкъа депутатий городской Совета депутата лоро Л. С. Темурзиевас, РСФСР заслуженни хьехархо йолча Х. Х. Ахриевас, дукхача кхычар шоашкара хьокхам а гойташ, хьинаре къахьег.

ДIадахар, ширдаьнар цIенденна дIадаккхара чIоагIа лоархIам болаш да вахаро керда обрядаш, цIейш юкъекхувлилга. ВГПЗ, УБР, «Малгобекнефть» НГДУ коллективашка традици а хинна дIаэттад Советски Эскаре гIулакх де болха, кагирхой торжественни хьале накъабоахилга, хьалха балха боагIараш болхлой классе хьайбелга. Иштта сий ду парте, тIема, къахьегама ветераний. Сакъердем болеш а наха пайда эцаш а дика чакхдаьлар «Ленинское знамя» яхача районни газето гIалгIай саг йоагIача-йодача керда обрядаш юкъейоаланрах лаьца айдаь хиина дош.

Цунца цхьана ала йиш яц политико-массови болх чакхбоахача тха партийни организацеи кхоачамбоацараш дац, аьшна. Социалистически яхь йоаржаеча хIанз а дIаяьнииц формализм. Яхья итогашка хьожача хана тоьам бац планови заданеш мишта кхоачашъю белгалдаккхарах. Керттерчох цаI да наьха сакхетам лакхбелга, цар балха, вахара хьаташ дикагIа вIаштIехьдоахилга.

Района еррига партийни организацеI болх хIанз тIабийрзаб вахара позици хьинаре а йолаш, къахьегамхой хьалкхебара, КПСС исторически решенеш кхоачашъе уж оарцагIбахара.

Л. ШЕСТОПАЛОВА,
КПСС Малгобекски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Вай—интернационалисташ

ЦУН ЦIИ НАЬХА ДЕГАШКА ЙИСАЙ

Сунженски района Орджоникидзевски станицерча парке корсамий а Iажданха а тайнашта юкъе лакха урагIа яха латт монумент, цунна кIал вIалла а ца йовш цIи йоаг. Советий Iаьдал оттадеш а цул тIехьагIа Даьхе фашистий оакхарех мукъайоаккхаш а байнараштa оттадаь памятник да из. Укхаза яьдача гранитни Iоаьъаех цхьане тIа яздаьд: «Ленина дIадоладаь гIулакх шии берригача низаца хьалльацача, коммуниста-интернационалиста сунженцашкара баркал а салам».

Из болгарина Тодор Бояджиева оттадаь памятник да. Тодор Бояджиев даькъа лоацаш хиннав Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце а цул тIехьагIа хиннача граждански тIем тIа а. Къулбаседа-Кавказе Советий Iаьдал оттадеча хана белогвардейцех маьра леташ хиннав болгарски революционер. Терски халкъа Совета член а Сунженски Цеча Эскара политболхло а хиннав.

Росе болхлой классаца цун вахар дувзаденна дукха ха яр. 1905 шера 9 январе Гапон яхача мозгIара Iеха а баь, Петрограде арабаьхача путиловски завода болхлошта юкъе вар из. Цул тIехьагIа дакъа лаьцар февральски революце. 1917 шера 3 апреле доазол дехьара цIавоагIача В. И. Ленина Финляндски вокзале путиловски болхлошца цхьана наькъа вахавар из. Тодор Бояджиева хьинаре дакъа лаьцад Октябрьски социалистически революце. Болгараши интерски болхлойи чубоагIаш хиннача тIема группаца Петропавловски крепость хьалоацаш, цу чура политически лийца хинна нах мукъабоахаш хиннав.

Центральни Росе Советий Iаьдал эттачул тIехьагIа из Терски областе хьожаву. Моздокски отдела делегат а волаш цо дакъа лоац Тийрка йисте дахача халкъий I-ча а II-ча а съездий балхаца.

Белогвардейцаш бацар Iаьдал дIахеца безам болаш. Уж хьалха санна халкъий цIий мела безам болаш бар. Къулбаседа-Кавказе кхаьчабар Деникина бIу. Хала а бкераме а ха яр из. МоастагIашта дукхьала латташ бария хьалхарча мугIаре хулар Тодор Бояджиев. Ла ца могаш, чIоагIа гоама вар белогвардейцашта юкъе кье нах паргIата бахар дукха къовсам лоаттабу революционер. Дукха ха цо моастагIий цунна тIаккхувш бола. Юххера а кIалвисар из царна. Доккха Iазап тIаоттадаьчул тIехьагIа 1919 шера 19 феврале хьал а хьла, вийра цар сий дола къовсамхо.

Цхьабакъда, из вийне-м магаза царна. Къахьегамхой нраз бахьан долаш шии вахар дIаденна Тодор Бояджиев наьха дегашка висав.

ХIара цIей мел дездела хана цуа памятник долча дизаш дохк эзараш нах гулу Советски Союзаи Болгарски Халкъа Республикаи гимнаш локх.

Шоай мехахочун памятник долча ух вайцига болх беш бола болгарски гIишлонхой. Дийна волаш санна шоай къахьегама коллективаца цар дIаязваьв Тодор Бояджиев.

Цкъа доттагIий вIашагIкхийттача хана болгараша районе бахача къахьегамхошта совгIата делар Ленина гIонча хиннача Георгий Димитрова портрет, сунженцаша болгарски новкъосташта — дуниен пролетариата баьчча В. И. Ленина скульптура.

Революци бахьан долаш шийи вахар дIаденнача Тодор Бояджиева памятника юкъе цIей дездеча хана сийлен ха деш латташ хул советски болгарски пионераш. Болгарски октябряташ-чардовчата пионералла хьаэц укхаза. Цаккха а дицлургдац царна сий долча шоай мехахочун памятника юххе цIе галстукаш шоаш дIахьоарчаь ди.

№ 4 йолча Орджоникидзевски станицерча юкъерча школа пионерски дружина лелаю Тодор Бояджиева цIи. Къонача ленинцаша революционера вахара а къовсама а никъ хьахьокхаш шоай школе цIа-музей хьайийлла. Сунженски пионераша доттагIал леладу № 44 йолча Грозненски юкъерча школе деша дагIача болгарски бераща.

Б. УСТАРХАНОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР 60 шу дизарея яз Россеха ший лоIамагIа юкъеяха 200 шу дизарея цIейшта къахьегама совгIаташ кийчдара массава тIахьехаш кхайкарел даьд «Красный молот» завода кузнечни цеха коллективо. Иза патриотически болам дIаболабьрашта юкъе ва уххаза дукххача шерашка хьинаре къахьегаш вола аьшкпхьарий бригадир В. А. Вербицкий. Социалистически якъе массаза хьалха латт из.

СУРТА ТIА: В. А. Вербицкий.

ДОАКЪАРА ЦЕХАШ БОЛХ БЕШ ХИЛА ЕЗА

Хьайбаш боахам — из тахан юрта хьинаре фронт я, аьнвад КПСС XXVI съезде ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева. ЦхьайтталагIча пятилетка шерашкеи кхы дIахо йодача хинен шура, дулх, фуаш, тха дукхагIа даккхара, хIаьта уж кийчдара планаш толаме кхоачашъяра партеи правительствай юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка бехктокхаме декхараш оттадьд.

Уж кхоачашдара дукха балхаш ду вай республике а. ЦхьайтталагIча пятилетка доакъар дукхагIа хилийтара лаьрхIа комплекси программа оттаьйй. Цу программо дIадоах доакъар кийчдеча юкъе хина кхоачамбоацараш, дикагIа пайда ацийт колхозийи, совхозийи кхоачамех, хьахьенхад мошеи гIожек доакъар дукха дукхагIа хургдола цаькъаш.

Сунженски, Урус-Мартановски, Надтеречни, кхыча районашкарча цхьадолча боахамашта хьайбашнара кIезига продукташ яхара керттера бахьан да шоашка долча доакъарах цар ма боагIара пайда ацаш ца хилар. гIожа доакъра кормоцехашка лаьрхIа кийч а деш ца деххар. ХIаьта боахамаш да хьайбашта сов дукха ялат дуадеш а. Из кийслу хьайбашта кхоачам хиллал мошеи гIожеи доакъар Iалаш ца дича. Иштта хьайбаш кхабарах пайда балац.

Хьалхе дIадахача шин шера хаоттама хьалаш во долаш моттиг хиларах дика вIаштIехьдалахзар доакъар Iалашде. Комплексни мероприяте ма яххара укх шера рапс, люцерна, хьаякIаш тIайола кхаш дукхагIа хилийтарах вIаштIехьдаьннад доакъар дукхагIа кийчде а хьайбашта дуаде а. Цу гIулакхо дикка алсамьяьккхай шура, дукхагIа даккхийтад дулх, фуаш, тха.

Соахкарчул 26 процент дукхагIа кийчъяьй сенаж, силос — 18, баьца хьоар — 4 процент. ХIаьта йоли чан кийчдаьд соахка миссел. Юкъера лаьрхIача хIора бежана 15 центнерга кхоачаш хьаьнеи гIожеи доакъар Iалашдаьд. Из соахка кийчдаь хинначул дика дукхагIа да.

Доакъар кийчдеча дика хьокхамаш даьхад Шелковской, Грозненски, Новай-Юртовски районашта. Къаьстта дика чакхдаьхад доакъар Iалашдара балхаш Шелковской района «Коминтерн», «Червленский» яхача колхозашка, Грозненски района «Молочный № 1» совхозе, 1 Мая цIерагIча колхозе, Веденски района Ленина цIерагIча колхозе, Сунженски района Кирова цIерагIча колхозе.

Массанахьа а баьбан доакъара биэза кхоачам. Цудухьа кхом а беш ба дIадахийтарца дуьзадена хургда хьайбашкара продукци искхар. пачхахьалкхена из дIаллара планаш кхоачашъяр.

Цу гIулакха хила ма йоагIара учети контроли хила еза, кийч а даь дIаоттадаьча доакъарах цхьа килограмм йовргйоацаш. ХIаьта хьайбашта дIатела деза тIахьежа а ца телаш, чIоагIъяьча графика тIа оттаьча хьаьналгеи дикалгеи хьежна.

Хьайбаш Iаьнгара дахал хала гIулакх да. ХIаьта бежеи ца къастийташ доахан бIаьстанга даха низ кхоач кормоцехаш йолча боахамий. Ча, силос, концентраташ тIел хьайбашта цу цехашка лаьрхIа кийч а еш. Иштта вIаштIехьа а доал Iилмо енна рекомендаци практикана юкъе а йоалаеш уж кхаба.

Кормоцех хилча доакъара учет лелае а цун кхон бе а дикагIа вIаштIехьдоал, хIаьта хьайбай продукцета дIадоар а дукха кIезигагIа хул.

Вай республика колхозашка, совхозашка 170 кормоцех хьалтьай. Царех цхьаьраш кхон барав лелаяран пайдана яц, хIаьта дукха араш вIалла болх ца беш а я. Цун бахьан да къьаст-къьастача проектех уж хьалтьь хилар. Из да уж лелае хала хилар. «Сельхозтехника» предприятешна царга хьажа низ дIа ца кхачар. Цу тайпара кормоцехаш дукха я Грозненски Наурски районашна.

Ши шу хьалха КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советой соцам тIаийдаб республике цхьан типовой проектах йола кормоцехаш хьалъяра я хьалха хиннарашта реконструкци яра а. Из болх сихбаь дIахьош ба. ХIанз республике дукхахча боахамашка болх беш я цу соцамах хьалъяь кормоцехаш.

Укх Iей хьайбашта луча гIожача доакъарах 40 процентага дIакхоачаш дар ча хургда. Къаьстта теркам тIабахийта беза кормоцехашка из кийчдара. Хоаш да декъача цхьа килограмм кулача лу энерги цхьа килограмм хулаш долча ялато дур миссел йолга. Чаа цхьан килограммах хула продуктивность 0,2 — 0,25 доакъара единицана кийсса я. Цо пайда лац хьалхагIа кийч а дахь ца летча. Ата и аьта тIаккха химически хIамаш а тохаш кормоцехе гIолла из чакхдаьккхача цох дика доакъар хул, хIаьта хьайбаша хIама юхе ца юташ два а дуъ.

Цу хьакъехьа дукха масалаш доаладе йиш йолаш да. Къаьстта чах бонкха пайда эц Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозе, Наурски района Ленина цIерагIча колхозе, Урус-Мартановски района «Гехинский» совхозе, Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхозе. Цигача баьца хьоари, кIезига комбикорми, кхы хIамаш а тохе с гранулаш, е брикеташ еча прессех чакхдоахих ча. Цох тIаккха теттара хьаьна а долаш дика доакъар хул. Иштта лаьрхIа кийч а деш из декхарах хьайбай продукци йоаккхачеи из пачхахьалкхенга йохкачеи доккхий толамаш а даьхад цу боахамашка.

Шоай доалахье йолча кормоцехех ма боагIара пайда ца эцаш дукха боахамаш е да вай республике. Царна юкъе я Наурски района «Притеречный» совхози «Россия» яха колхози, Надтеречни района «Горагорский» совхоз, Урус-Мартановски района «Горец» яха совхоз. Сунженски района XX партсъезда цIерагIа колхоз, кхыйраш.

Колхозий, совхозий кулгалхойи специалисташи декхарийла ба ерригa кормоцехаш болх беш хилийта. Цхьа килограмм хиллал дола ялат, ча, йол, сенаж, силос хьайбашта дIала йиш яц хьалхагIа кормоцехашка кхы хIамаш а еттaш лаьрхIа кийчйича мара. Цу гIулакхах тайша хургья Iаи замалахьа хьайбашкара йоаккха продукци.

Деррига низаш оарцагIдаха деза КПСС XXVI съездо хьайбай боахам дегIабоалабара къахьегамхошта хьалхашка оттадаь бехктокхаме декхараш толаме кхоачашдара.

О. МОРГУНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерства доакъар даккхара йолча отдела керттера инженер.

БОЛХЛОШТА КХЕТАМ ТЕЛА СОВЕТ

Вахаш малараш мелар — обществана дола зулам. Вехача сагага ший дегIа доал дулац, уйлаш харцахьа хьовз, шийна а, обществана а, пачхахьалкхена а зена дола хIама ду. Молаши бахаши бола нах, дукхагIча даькъе харцахьа лел цIагIа, обществени моттигашка, улицаш тIа, гонахьарча нахи къахьега а садаIа а новкъарленаш ю.

КПСС XXVI съезда решенеш кхоачаш а еш, предприяте къахьегама коллективашта юкъе беча профилактически балха чIоагIа, теркам тIаахийта яьнай Малгобекски буровой балхий управлени.

ЧIоагIъеннай укх тайпара порядок: хIара бутт болалуш цехий, бурув деттача бригадий, отделий начальникаш, буровой мастераш, гуллу буровой балхий управлене начальник волча оперативни совещане, цига дувц производственни дараш дийна цаIеш, иштта къахьегамея производственни дисциплина телхвераьшарча, бахаш малараш меларцеи алкоголизмацея лоаттабеча къовсама дешаш, правонарушенеш профилактика декхараш. Из ду уж дешаш бокъонца къестадаро къахьегамех производственни дисциплина тоае а къахьегама овсарле лакхъе а чIоагIа гIо деш хилар теркал а деш.

Совещане чIоагIа критика ю шоаш керто латтача коллективашка моллагIа а кхоачамбоацараш пийсдолийтача кулгалхошта.

Масала, тIеххьарча хана хиннача цхьан совещане дукха къамаьлаш хилар цехий начальникий П. П. Спиранске, Г. Н. Алероева, буровой бригадай начальникий В. Д. Пузенко, Л. М. Хагулова хьакъехьа. Дукха моттигаш я цу коллективашка къахьегама дисциплина телхаяь, корта бохабу малараш мийна, обществени порядок телхаяь быте азди доаца гIулакхаш леладаь.

Цу тайпара йола совещанеш-м правонарушенешта профилактика яра дукха оагIош йолча балха алхха цхьа звено мара яц. Из болх тоэбаларгахьа лестаб «Правопорядок лораяра болх тоабарахи правонарушенешара къовсам чIоагIбарахи» бола КПСС ЦК соцам арабаьннача тIехьагIа.

Антиобществени гIуланхаш ца хилийтара, вахаш малараш меларцеи алкоголизмацеи лоаттабеча къовсаме боккхача лоархIаме я правонарушенешта профилактика яра йола совет. Совет хьаьлй буровой балхий управлене партийни комитета решени а аь, ворхI шу да из болх беш йола.

Совета юкъе ва 15 саг — тайп-тайпарча службайи общественни организацейи викалаш. Цун членашта къаьст-къаьста денхараш тIадийхкад вахаш корта бохабу малараш маларца лоаттабеча къовсама деррига дешаш чулаца йиш хургйолаш. Болх планагIа бу. Бетта цкъа заседане а йий гуллу совет, цига дувц профилактически болх вIаштIехьбаккхарах дола тайп-тайпара дешаш. Укхаза ладувгI къахьегама дисциплина а обществени порядка а лоаттамах йолча информацешка, цар чакхдоахача гIулакхех йолча цехийи буровой бригадайи кулгалхой отчеташка, дувц правопорядок телхаерий, малараш меларий, прогулаш яьрий дешаш.

ДIадахача шера 23 правонарушителя доаш дийцар совето, укх шера бархI батта — ворхI.

Совета рекомендацех беррига правонарушителашта дисциплинарни взыскане яьй.

Буровой балхий управлене отта а дань чакхдоахкаш да правонарушителашта бахаш малараш меларашта воздействи яра гIуланхош, квартала, бетта итогех йоагIа ерригa преми е цуи цхьа даьха дIа ца луш соцаде, садоIача цIагIа е санаторе ваха путевка ца ялийто, квартира аргIа тIехьалккха, хьадача хана отпуск ца яла, и. кх. дI.

Цу гIуланкий эффект чIоагIа хоалуш я материально а морально а.

Совета рекомендацех дукха хIамаш цу правонарушителашта общественность дуьхьала яккхара. Шерра пайде кийбу цу гIулакха сатирически листокех, пенгазета тIа ехкача карикатурех. Медвытрезвителе хиннарий е кхы нарушенеш яьрий дешаш болхлой коллективашка шерра дуц. Профилактика совето бувзам лоаттабу нарушителий дезалацца. Правонарушителаша даьча хIара воча гIулакхах кхьатташ а кхаеш хоамаш ду цар дезалашна. ДIадахача шера нийсядаьдар цу тайпара письмо, кхорарча шера — пхиъ. Цо а гIо ду кхетам балара.

Къаьстта лоархIаме хетт тхона вахаш корта боахабу малараш меларцеи алкоголизмацеи лоаттабу къовсам. Мелла вехь производстве вечу моттел, обществени моттиге вена кайча а цIагIа дов даькккхача а, цхьа чIоагIа доккха хIама дича санна, дувц профилактика совето. Цу гIулакхашта бехктокхаме увз совето нарушенеш яьраш кийза ца Iеш, цехийи буровой бригадайи кулгалхой, цу цехаштеи бригадаштеи, цар производственни хьокхамашка диллача йоагIе а, классни моттигаш а ца хьежаш.

Спиртни малараша тIахкуьш бола беррига нах къьастта учете ба. Царца индивидуальни кхетама болх бу.

Обществени организацешца (новкъостий судашца, правопорядок лораеча халкъа дружинашца) хьехамчийи буровой мастерийи советашца бувзам а болаш бу профилактика совето ший болх.

Цу тайпара гIулакхаш дар бахьан долаш хоалуш кIезигбеннаб буровой балхий управлене балхера дIабуьла нах, кIезигбеннаб къахьегама а производственни а дисциплина телхаераш. Иштта, 1977 шера 22 процентага кхоачаш хиння балхара дIабуьла нах 16 процентага кхоачаш кIезигбеннаб 1980 шера. 1977 шераца кийсбича кIезигъеннай 1980 шоаза кIезигъеннай 1980 шера правонарушенеш. №№ 923, 918, 172, 244 йолча буровой бригадашка (начальникаш Г. Г. Пайхадзе, И. А. Атарщиков, И. И. Шляхов, И. А. Галаев) 1980 шерей кхарарча шера бархI беттаи геттара дIадаьннад кадраш хувцалулгеи къахьегама дисциплина телхаелгеи.

Н. КРЕСТЬЯНИКОВ,
Малгобекски УБР правонарушенешта профилактика яра йолча совета председатель.

УКРАИНСКИ ССР. Город Славянскерча «Электросетьизолиция» яхача ерригсоюзни объединене специальни конструкторско-технологически бюро специалисташта йола керттера «балха инструмент» я электрически тIоегар. Укхаза хьа а еш тохкамаш ду электропередачай высоковольтни линешта йолча изоляторашта.

Алхха тIеххьарча хана а промышленни производстве дIаеннай полимерни материалех хьаьнь йигагIа йола изоляторaш, 1500 киловольт постоянни ток дIаахийтара йола а, хIаьта иштта переменни тока геттара йIаьхача электропередачай линешта йола а изоляторaш. Укхаза иштта хьалий тIехъяьнна гарантированни механически чIоагIал йола арматура а.

СУРТА ТIА: высоковольтни изоляторашта тохкамаш деча цхьан лабораторе.

Л. САМСОНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Сай гIулакха невача Грознерча мода ЦIагIа хезар сена лала ваьгIача шин аIамигача сага шоайла вIаш ду къамаьл. Цхьане цолагIчуна хьехар дора, хьай барзкъаш Мусаев ВахигIа тегийталаьнь: «Са вошас а тегийтад цунга цхьа-йоазза барзкъаш, — аьхаш, дувцар цо, — хIаьта со а оснах цунга сайна хачий тегийтара заказ де».

Шин аIамигача сага къамаьл хадалехьа чуваьлар лакхарча дегIара, гIийло вола къонах. Безаче велавенна, со волча везар шоай аргIах чудахка мегаргда шоана, аьнна, заказаш дIаийде волавелар из. Из вар барзкъаш

Нах раьза ба цунна

доахар Мусаев Ваха, маIача наьха барзкъаш тега дикагIвола специалист.

Сихха бустам а боккхаш заказчикашта хьехар доро цо сага тIайхача дикагIа товргйола образецаш харжа, хIаьта кийча барзкъаш дIаоацарашта мишта товш да хьожар, царга уж тIа а дувхийташ. Дукха ха дIалехьа мукъаваьлар Ваха ший заказчикашкара тайп-тайпара эцаш, трико хьаьнца. Цул тIехьагIа ше баьхача бустамех барзкъаш хьа а даьха цехе болх беш боахкача хIамаш тегарашна-мотористашка дIаделар. Шоай заказаш укхаза кхоачашдаьча нахага даьча хиттарах гучадаьлар Мусаев Вахас дIанийна заказ 4—5 дийнахьа кхы товде ца дезаш дизза кхоачашделга.

Шей балхах лаьца дувца тIера ваьар Ваха, бакъда кIаьд ца луш дувцар ший новкъостех, къаьстта ший хьалхарча хьехамчах Кекадий Григорий Михайловичах.

— Дукха къахьийгар цо сох аьзза вола барзкъаш хьадоахар хилийтара, — аьнаш дуйц Вахас, — хIаьта из ше а ва цIи хеза специалист. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветерани маIача наьха тIехьмахьара барзкъий модельер - конструктор а волаш «Чечингшвейбыт» объединене лабораторе дукхача шерашка къахьегаш ва. Ше Iомабаьча барзкъаш тегарашта юкъе къаьстта белгалвоах цо Мусаев Ваха, болх безаш, тIахьаьна, лекха сакхетам болаш из хиларах. Цудухьа объединене барзкъаш тегарашта юкъе эггара говзагIа лоархIаш ва Ваха. Каст-каста боагIа къона специалисташ цун балха къайленаш йоаза, хIаьта гIоновкъостал де масле в хана кийча ва говзанча.

Юххьанца хала бац аьнна хеталой а атта бац барзкъаш хьадоахачун болх. ХIона аьлча хIара сага хьадаьчоа раьза хургвоалаш, тIалийхача сагага товш хила деза цо тега [redacted].

Школе дийша ваьнначул тIехьагIа № 20 йолча ателье ученикалла балха воагIа ший вахара дIахо бода хьадда наьнь хержа вола Ваха. Дикo къахьега Iомаву укхаза эIамига саг. 1969 шера из вода город Кзыл-Ордерча быткомбинате стажировке, хIаьта цигара цхьа шу доалламехьа Алма-Ате барзкъаш доахараш Iомабеча спецшколе деша хьожаву из. ТIехдика дийша йисте а ваьле Грозне юхавоагIа Ваха, хIаьта укхаза балха отт из № 21 йолча ателье. Ди-дийнгара ме доала лаккху балха говзал, тIехкхоачашъю сменни нормаш. 1974 шера мода ЦIагIа болх бе хьожаву Ваха. Укхаза а шийх дикадар мара алийтац цо. ХIара бетта тIехкхоачашъю плаш, хIаьта из эIамига а ала йиш яц. ХIара бетта планах 5 эзар сома маьха наьха хьашташ кхоачашде дезаш ва Ваха, хIаьта 5—10 процент цо план тIехкхоачаш ца еш цхьа бутт дIабодац. Дукхаза баркал оалаш Сийлен грамоташ телаш белгалбаьхаб хьинар долча барзкъаш доахатун хьаьнала къахьегам. Ший балха къайлеиш лакха говзал хьулаяь Iац Ваха. Массехк шу да из ше а хьехамча вола. Дукха ба цо Iомабаь специалисташ «Чечингшвейбыт» объединенена чуйоагIача ательешка наьха хьашташ кхоачашдеш. ХIана цо Iомавеш ва Бисултанов Мохьмад. Ший хьехамча чIоагIа раьза ва цунна тара хила безам болаш вола Мохьмад. Хьехамча тешам биэза кхоачашбара, из сайна раьза хилийтара де мел дезар дергда аз, — йоах Мохьмада.

Даьчох кхоачам бе Iемаваш Ваха. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера плаш ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъе доп деннад хьинар долча специалиста.

Р. АУШЕВ.

ДОШОЛ ДЕХЬАРА

ФРГ. «Цхьана дукхьала доврга вай атомни кхерама! Европера герз дIадаккхаран кхохкам кIаьдберан тIехьа!» яхача девзагIа хиний Бонне дукхача наха даькъа лоацаш хинна демонстраци. Цига гулбеннарашка дIадийхад машара политика лелелга. Малхбузей Европе керда американски ракетно-ядерни герз дIаниисадайтила га, ФРГ-ех долла хIама хIаллкдердолча герзех тIема техникан арсенал ца яйтилга.

СУРТА ТIА: демонстраци йолча хана.

АДН — ТАСС телесурт.

ПНР сейма сесси

ВАРШАВА, 31 октябрь (ТАСС). ПНР сейма сессе къамаьл дир ПОРП ЦК Хьалхарча секретаро, ПНР Министрий Совета председатела В. Ярузельскес.

Цо аьлар, мехкара общественно - политически хьал хIанз а ирлуш латт, лаьгIлац кхохкама, довний, забастовкай талгIа. КIоаргIлуш латт экономически халонаш. Кхохкам дIа ца балара керттера бахьан сенах латт аьлча, из латт, Iаьдала организаца лоаттабеча къовсача арсе а хинна экономика дIаоттарах. Забастовкаша, кхохкамо, къахьегама дисциплина лохъяро деш дола ас тIа-тIа доккхагIа хулаш да. Забастовкаш бахьан долаш хула зе ерригача обществана кач дола, цо вахара хьал-торо йохаю.

Кризис дIаяккхара программа сейме дIачулуча хана правительства белгалдаьккхадар из кхоачашъяра сатем, наха лерттIа болх бергбола торонаш, деррига общественни низашка хьинаре цхьана гIулакх леладергдола хьал хилаза дарг ца хилар. Тахан дIаккхайчаде оагIа, уж гIулакхаш кхоачашдеш ца хилар. Из да леладу гIулакхаш результаташка тар ца далара керттера бахьан.

«Солидарноста» экстремистски низаша, белгалдаькхар В. Ярузельске, ма дарра аьлча дукьале ю Iаьдала. Уж шоашта хетар де гIерт шоаш малагIча унзарча кIоага чу чуккховаш латт ца кхетадеш бола нах — профсоюза членаш тешаш хиларах пайда а эцаш зуламаш ду цар. Ший пачхахьалкхенца [redacted] лоаттабелга, цун кхоIаллар дохаделга, цун боахам букъ боахилга профсоюз яхача дешашна маIанца тарлуш дац. Уж моастагIий гIулакхаш да. ХIанз лелаш долча закона маIаеннеи дешареи диллача Iаьдала органий из йиш яц общественни кхохкам мильара боахаш, стройн правительствон дIалниххара тIахьехаш а хIаьта иштта вай суверении пачхахьалкхе ахилга, вай долоашаш чIоагIа хулга шоай чIоагIалах тийша йолча вай сорлашта дукхьала ерзаль а йола пачхахьалкхенна дукхьалара изданеш йоарлаелга.

Антисоветски экспессаша, дорхача антисоветски пропагандо вай цIенна кIал цIи летаю. Уж ала доагIача бесса аьлча, халкъа дукхьалара гIулакхаш да. Халкъа алементарни хьаштош бахьан долаш са детта йиш яц царна.

Мехка дукхача районашка дIахо а еш я забастовкаш, забастовкашта кийчо, протесташ. Кхы юха йовгIаргйоацаш яйна дIаяьлнай миллиардаш злоташ хилаза даргдоаца Iаламаьте дукха товараш. Моттигаш хиний кхьметтел пачхахьалкхен кхерамале Iалашъеш йолча оборонни промышленноста. Польша союзнически декхараш тIехкхулаш а. Мух дIабувш волчо дуIа чуацарга.

Укх деноошка хиннача забастовка хьакъехьа ше дувцаш В. Ярузельске белгIалдаьккхар, шахташка забастовна еш лайна хIара сахьат — уж я йоах ца яш хеса берий яслеши бешачаши, промышленносте забастовна еш дайне хIара сахьат — уж я шоаш мел лаьккхача хана Польшана тешаме болх баьрашта йола керда саготонаш.

Психологически тIема ерритача правилашка хьежжа йоаржеш я Польше забастовочни атмосфера. Цхьабакъда, хIанз шоай лоIамагIа боацаш болхац забастовочни психоза мукъагIа. «Солидарносте» конфронтацешь тIехьа латтараш част-каста кхерам тIатувс. Иштта белгалъюлаш я кхы тайпа уйла е лоархIаберашта психологически низ, террор тIауттаеш йола моттигаш а. Парте членашта, коммунисташта низаш дара тIахьехам беш дола къамьлаш да деш.

В. Ярузельске еннача предложенегIа правительстве массехк керда назначени чIоагIйир сеймо.

Сеймо тIаийнача соцам тIа белгалдоккх ПНР союзаш, СССР-ца доттагIалл дикача доалахой гIулакхаши на лохийтар къаьстта лоархIам болаш хилар, моллагIа антисоветски къамаьлаш, хоадам болаш бехке ду.

Сеймо тIагIертта дIадийхар кхохнам михьара боахилга а пачхахьалкхене обществени порядок законности толхаеш дола моллагIа тайпа гIулакхаш а социйтар. Сеймо тIахьийхар экономика толхаеш йола моллагIа забастовкаш сов чехка социйтилга, пачхахьалкхен административни органаш, обществени порядкан правосудеи органаш декхарийла йир законо яхаш йола средствaш дукхьала яха. Нагахьа санна цу тIехьехамех хIама ца хуле, йоах соцам тIа, сейме хьожаргья хIанз латта гIулакхаш юхатоха эша законни полномочеш правительствана ялерах йолча предложенега.

Машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан

Атомни Iоажала дукхьала — миллионаш

Ерригача планета тIарча обществени низаша ю машара тIедьара наступлени цIенкха а ца хиннача тайпара шера яьржа ха я карара гуйра. Уж обществени низаш дукха хилар, дакъа лоацаш бераш тайп-тайпара политически убеждениш йола, дукъ-дукъача къамех бола нах хилар, цар денал, машара кхелах бола цар бехктокхам лаккхбалар къаьстта гучадьлар ООН-е Дерригдуьне Машара Совета инициативагIа октябрь бетта чакхдаьккхача герз дIададаккхара тIадерзадьча гIулакхий дунен халкъашта юкъерча кIирана кийчо еш.

Хетаргахьа, машара гIоний болама чулоацамага диллача керда йола этап дIайлаярах йизза бокъо а йолаш дуьца йиш йолаш да, хIана аьлча дIайолаенная из эттара хьалха «машар безе, из бахьан къовсам лоаттабе» яха лозунг тIагIертта кхоачашдеча европейски континенте а йолалуш. Кхыча дешашца аьлча, тIом ца хьайта йиш хиларах халкъаш тешаш хилар айхха дувзадена да кхохкам кIаьдбара тIехьарча машара низий потенциал кхы а чIоагIагIа чIоагIъяра тIадерзадьча хьадача гIулакхашца.

Тахан, онеанал, дехьара стратеги шоай арснех «Першингаштей» тиъамаш долча ракеташтеи йола полигон яра планаш уватташ болча а шоай цIеноа тIа айдаь нейтронни кхерама Домокла тур латтача а хана, кулгаш вIашта а дакха бегIа раьза болаш бац малхбузенъевропейцаш. ХIаьта, «Крисчен сайенс монитор» оалаш долча американски газето яххача бесса, Малхбузен Европе бахача наьха «детIаухаш латта негативни реакци» гуш я тIема дукьалара манифестацеш, машара маршаш, правительствашка язъяьча петицеш тIа кулгаш яздайтар саьна йолча акцеех. Iалламате боккха ба цу акцей дунен халкъашта юкъера лоархIам, хIана аьлча хIара къаьсттача мехкара машара тIехьарча къовсама доакъашхой юстара латтац кхыча мехкашкарча шоай ярш саьне уйлаш ярий машара тIехьарча выступленешта: иштта, белгийцаша дакъа лоац Париже хулача демонстрацешта юкъе, англичанаша — Амстердаме, итальянцаша — Бонне...

Кхы цхьаькха лоархIаме хIама: тахан Европера антиядерни болам латт политически, социальни, возрастной, кхыча бесарча шеррача спектрах. Иштта, дукха ха йоацаш ФРГ столице хиннача, 250 эзар сага дакъа лаьцача тIема дукьалара манифестаце го йиш яр политически, обществени, дика хьалха латта деятелаш, Iилманхой, писателаш, профсоюзий кулгалхой, хIаьта иштта, шоай предприятешка СССР а кхыча социалистически мехкий а заказаш кхоачашдеш шоаш хиларагIа машари разрядкеи конфронтацел дикагIа хилар кхетадаь дукха болхлой.

ХIаналехьа а эзарнеша кулгаш яздаьд машара разрядкана тIехьарча «Европейски писателий кхайкарала». Из хьаллаьцал дукха хIама ца эшаш континента тIарча ерригача писателий союзаша. Раьза болаш ба США литератораш а. «Кхайкарала» юкъебоагIаш ба культура кхьбола мастераш а — цо де лерхIар массане а кхетадеш ма дий: тайп-тайпара уйлаш йолча наха машара, герз дIадаккхара, цхьана гIулакхаш леладара тIехьарча къовсаме шоай моттиг лаца гIо дар.

ТIа-тIа бартагIа гIулакхаш леладе яьнай тайп-тайпарча мехкашкара кхалнаьха организацеш.

Кхьеттел бераш шоаш а тIа-тIа дукхагIа хул машара марше арабаьннача боккхийбарашта уллув тIа боахаш, хIаьта шоаш а демонстрацеш а ю. Масала, Бремен яхача малхбузен-германски городера 15 эзар дешархо дукха ха йоацаш улицаш тIа арабаьнабар ер лозунг а долаш: «Тхона бомбаши ракеташи эшац, образовани эш!»

Октябрь бетта Кошице яхача городе (ЧССР) хилар СССР а юкъе йолаш хиннача 21 европейски пачхахьалкхен машара тIехьарча болама викалий лоархIаме вIашагIкхетар. ЛоархIаме дар из, хIана аьлча дукхьал хIанз Малхбузен Европа мехкашка гаьнадахара низ юкъера бола американски ракетно-ядерни герз дIанийсдара а йиззача масштабах нейтронни бомба хьее йолаярах США администрацe решене а дукхьаларча. Социализма мехкий машара инициативаш хьаллувцача прогрессивни низий балха координаци яра дешага хьажар чIоагIа эшаш хIама хиларагIа.

Халкъаша лаьхь, мах бу социалистически доттагIлеи мехкаша Европе машар хилийтара, адамлеи кхоане машаре хилийтара лоаттабеча къовсаме лоацача хоадам беш долча даькъе. Миллионаш болча наькха дегаш уравттаду КПСС XXVI съезде Л. И. Брежнева аьннача укх дешаша: «Советски наьха машарца хьашт хиларал совгIа политически лоIам а ба машар чIоагIа а бохаргбоаца а машар бахьан де мел дезар дара. Дукхьал машар бахьан къовсам лоаттабара лоIам хинна Iац вай, вай я цу къовсамий кийса, дика вIаштIехьа йола программа а.

Иштта, низ болаш йоагIа машара наступлени. Из кхы а шерагIа яржаргья дерригача мехкашка герз дIадаккхра тIадерзадьча гIулакхий кIира чакхдаларагIа.

Ольга ТРОФИМОВА,
АПН обозреватель.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЙ

Урус - Мартановски районе дикагIчарех цаI лоархIаш я «Солнечный» яха совхоз. Цо дика чакхдоаккхаш латт XI питилетка хьалхара шу. Укх шера планах 1125 тонн кIа кхеде дезача чуийцаш 1540 тонн. Планах сирхI бIаь тонн йокха сзача зээрен кховатъсен пхийтта тонн схьаl. 420 гектарах хIара гектара тIара 34.7 центнер ялат кхедаь. Из республике шоллагIа бола хьункъам ба. Баьцадаараш кхедеча а дика толам баьккхаб укхаза. Планах 8365 тонн баьцадаараш кхеде дезача совхоза къахьегамхоша дерхI 11200 тонн баьцадаараш чуаца. Баьцадараш дохкара план а тIехкхоачашъяьй укхаза. Е шу совхоза къахьегамхоша чакхдашха дерхI бIаь эзар совгIча сома пайда беш.

Баьцадараш ихдара а паччахьалкхенна дIаялалара а планаш эггара хьалха кхоачашъяьй № 11 йолча Лаьхасса ЯрагIи бригадир волча бригада коллективо. Шоай планаш тIехкхоачашъяьй Юсупов Лаьчас, Автаев Идриса, Исрапилов Хьамзата кулгалдеча №№ 6, 7, 8 йолча бригадаша. Шоаш тIаийда декхараш тIехкхоачашдаьд Юнусов Яхий, Мальсагов Салмана, Шамилева Зинай №№ 1, 2, 4 йолча бригадий коллективаша а.

Укх деношка цу совхоза къахьегамхошта хетадаь къахьегама цIей чакхдаьккхар Нохч - ГIалгIай АССР культура министерства республиканска Iилма-методически центро, совхоза кулгалхоша, партийни, комсомольски организацеша, районе культура отдело, «Ленинская правда» яхача районни газето.

ЦIей дездеча баьхкабар юртара къахьегамца шоай сий даьккха нах, городера хьашиий, тIеме, къахьегама ветеранаш, Социалистически Къахьегама Турпалаш, кхыбараш.

Совхоза къахьегамхой даькъала а бувцаш цIей хьадийллар КПСС райкома хьалхарча секретара Социалистически Къахьегама Турпала Бегерманов Алхазур Денаевича. Совхоза къахьегамхоша даьхача толамех, хьалхашка латтача декхарех-къамаьл дир совхоза директора И. М. Дедаева.

Дика кийчъяь яр цIея программа. Совхозе хьалхе делераша района а совхова а кулгалхошка дIаделар къахьегама рапорташ, дика вIаштIехьъяьккха яр «Беркате ваза» яха выставка. Производстве хьалхалаттараша, социалистически яхь коттбаьнараша совхоза кулгалхоша дIаделар мах бола совгIаташ. Уж тайпа совгIаташ делар школьни производственни бригаде дика къахьегарца белгалбаьннача юрта школашкарча дешархошта а.

ЦIей чакхдаьлар культ-балхахоша къахьегамхошта хетадаьча доккхача концерташа.

М. ДАХКИЛЬГОВА, РНМЦ йоккхагIйола редактор.

СУРТА ТIА: цIей долча вIашагIкхийтта нах.
С.-Э. УМАРОВА сурташ.

ГОРОД ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ ЧАКХЪЯККХАРА ПЛАН

Грознерча къахьегамхой демонстраци дIайолалу 1981-ча шера 7-ча ноябре 10 сахьат даьлча В. И. Ленина цIерагIча майда тIа.

Демонстраце доакъашхой шо-шоай предприятешка, учрежденешка, организацешка гул а беле хьабоагIа шоай районни колоннаш гуллуча моттиге.

Демонстрантий колоннаш вIашагIтохара а йолаялара а порядок:

Байракхаш яхьарий колонна. ВIашагIкхетар а дIаоттар а 9 сахьат даьлча КПСС обкома цIенна юкхе Революце проспекта тIа.

Парте а къахьегама а ветераний колонна. ВIашагIкхетар а дIаоттар а 9 сахьат даьлча КПСС обкома цIенна юкхе Революце проспекта тIа.

«Профтехобразование» управление дешархой колонна. ВIашагIкхетар а дIаоттар а—9 сахьат даьлча Революце проспекта тIа парте а къахьегама а ветераний колоннана тIехьашка.

Дешархой колонна. ВIашагIкхетар а дIаоттар а—9 сахьат даьлча Ленина цIерагIча проспекта тIа.

Старопромысловски района къахьегамхой колонна. 9 сахьат даьлча гуллу Красни фронтовиккий улица тIа (почтамт йолча кхаччалца). ДIатIайода Партизански улица тIаккхачалца. Колонна корта сод Партизански улицех Ленина проспекти вIашагIкхетача.

Ленински района къахьегамхой колонна 8 сахьати 30 минути яьлча вIашагIкхет Красни фронтовиккий улица тIа Старопромысловски района колоннана хьалхашка. ДIатIайода Ленина проспекта тIа. Колонна корта ба Ленина проспекти Партизански улицен вIашагIкхетача.

Октябрьски района къахьегамхой колонна гуллу 9 сахьати 30 минути яьлча Ленина проспекта тIа. Колонна корта хул Ленина проспекти Нурадилов Ханпаший цIерагIа улицех вIашагIкхетача.

Заводской района къахьегамхой колонна гуллу 9 сахьати 30 минути яьлча Победа яхача проспекта тIа. Колонна корта ба Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета здание юкхе.

Грозненски района къахьегамхой колонна. 9 сахьати 30 минути яьлча Московски улица тIа вIашагIа а кхийте IотIаболх Партизански улицех Интернациональни улицех вIашагIкхеттача. Колонна корта хул Интернациональни улица Партизански улицах дIакхетача.

Общественни порядок хилар а колоннаш йолалара порядок нийсъяр а тIадулл Нохч - ГIалгIай АССР чура гIулакхий министра заместитела В. И. Железнова.

8 сахьат даьлча деша демонстраци чакхъяллалца дIакъовл даьрхIа йола пропусканаш йоаца кхыйола транспорт лела яькъаш. 9 сахьат даьлча дIакъовл демонстраци хургйолча зоне гIаш нах лела нанъкъаш.

9 сахьати 45 минути яьнача тIехьагIа трибуна тIа бигаш нах. Царга хила деза из пропуск цар хилар бакъдеш дола документ.

ХЬА КЪАХЬЕГАМ— ХЬА ЛАКХАЛЕ

Дика традици я хиина дIадаттад Грозне хIара шера, доккха цIей хулаш аккханарча къахьегама четверта итогех бола лакхерча классий дешархой къахьегама объединеней слеташ яр.

ХIанзарча слете хилар республика къонача воахало 1981 шера март бетта хиннача ВЛКСМ ЦК VIII пленумо шийна хьалхашка оттадаь керттера декхараш кхоачашдарах дола къамаьлаш. Уж латт хьалхарча аргIанна къахьегамцара уйла коммунистически хилар, къахьегам безар, къона кулгаш дукхагIа ашиача болх бе кийча хилар IалашЛарах.

Идейно, къахьегама, правственни даькъе сог болат Санна чIоагIвеш хIама да «Са къахьегам республика къахьегама юкъе бода» яхача лакхерча классий дешархой ахнай къахьегама четверта юкъе дакъа лацар.

Грознерча 10 эзар гаргача комсомольцийн дешархойн къахьегам дIадахача аьхки бокъонца юкъебахаб вай республика къахьегама гIулакхашта. 200 эзар сома маьхала бераша колхозаштеи совхозаштен-хаь гIо. Дика къахьегад дукхача школаша. Эггара дикагIачарна юкъе яр №№ 37, 57, 58, 17, 33 йола юкъера школаш.

Города дешархоша дIачуденнад машара фонде — 4000 сом, берий цIеной фонде — 800 сом. Грознера школашка болх беш яр укх шера аьхки 36 ремонтни бригада. Дика вIаштIехьа йолаш чакхдаьхар школаш кердача дешара шера кийчъяра балхаш №№ 30, 31, 25, 0, 41 йолча школай бригадаша.

Иштта да 1981 шерарча къахьегама аьхки карагIдаьнна Керттердараш. ВЛКСМ горкома бюро V къахьегама четверта итогаш ювцаш, хьалхара моттиг хьожадьй № 37 йолча юкъерча школана, шоллагIъар — № 38, кхоалагIъар — № 57 йолча школана.

Ахкан къахьегама объединенешка бераша хьинаре къахьегаро хьагойт дешархой вахара, къахьегара кийчбара школа дешара кхетам балара процесса керттера дакъа а хиина дIаэтта хилар.

Политически нравственни кхетам балара эффективни формаш а хиина дIаэттан къахьегамен салоIен лагераш, чIоагIа юкъсьякхай города комсомольски организацеша вахара. Дукхьаь цунах дийцер слете цо къамаьл деш гороно заведующе Е. Л. Гельмана. Цо йоазар, ЛТО вIашагIьекха хиннача боахамий кулгалхоша дукхагIча даькъе вIаштIехьдаьхар оасарле лакха йолаш къахьегара, унахцIенача быта, хьакъале салаIара, спортивни занятеш ира эша хьалхш. «Пригородный», В. И. Ленина цIерагIча, «Родина», «Аргунский», «Калиновский», «Победа», «Советская Россия» яхача совхозий директораш, партийни комсомольски организацей кулгалхой хIара денна хулар къахьегама лагерашка, хьинаре дакъа лоацар тIемей къахьегамен ветеранашца, питилетка гвардейцашца вIашагIбеттадула вIаштIехьдоаккхаза. Республикера 16 боахая май бетте а кийчбелар шоашта лакха хьувкъам кхебара гIо де боагIа лакхерча классашкара дешархой тIаэца.

№№ 1, 4, 14, 37, 61, 31, 58, 25, 91 йолча а кхыча а школай комсомольски организацеша уйла а еш вIаштIехьбаьккхар устава тIа йолача ЛТО комитетий болх. Цу школашта кхоачашйир дешархой аханарча къахьегама объединенешна бахийтара план.

Ерригача лагерашка хьальяьр самоуправленеш, хIара денна заседанеш йоле командирий советаша, цига ювцар ден итогаш, шоллагIча дийнахьа де делараш белгалдоахар. ВЛКСМ комитеташа вIаштIехьбаьккхар лагерера кхетам баларен идейно - политически болх. ЧIоагIа теркам тIабоххийтар отрядашта, школашта юкъе социалистически яхь йоахжара. Ханханахьа арахецар боевой листокаш, социалистически яхьа экранаш. Дукха хестабир шоай лагерашкарча бераша къахьегилга а салоIилга а шийса вIаштIехьданкха гIо дахьча боахамий кулгалхой. Цу даькъе эггара дикагIа гIо даьд лакхерча классашкарча дешархошта «Пригородный» совхоза болхлоша. Цу боахама коллективо цIерагIа болх хьинаре а дика а барах чIоагIа баркал аьлар бераша цу боахача рабочкома председатела Зинаида Ахъядовна Гушаевас.

— Чакхъьнача питилетке, — аьлар цо, — иоаза сиай уха совхоза СССР а РСФСР а кхачаи промышленноста Министерствайн профсоюза ЦК-ан карара кара тела ЦIе байракх. Совхоза коллективо даьхача толамашта юкъе цIоанта дакъа лаьцадац лакхерча классий дешархоша. ХIара дийнахьа хулар тха совхоза кхашка болх беш №№ 16, 30, 106, 91 йолча школай комсомольцаш.

Дукхьал № 16 йолча школа дешархоша гулдир 30 балха дийнахьа ши тонн совгIа баьцадараши соми, 196 гектара тIарча баьцадараште оасар дир. Цу юкъа баьча балхах бераштa хьожадаь ахча 1315 сом да.

Боахамаш балхаш деш хиннача бераша даь къамаьлаш а дар хьаькъалагIен ладугIа догдотIаши.

1982 шера май бетта Москве хургъа ВЛКСМ XIX съезд. ХIанзаc а тIайнцад города школай комсомольски организацеша кагирхой форума сийна дола заккара социалистически декхараш. Съезда дола керттера совгIат хургда дикен тIехдикен дешар, Даьхен хьамара къахьегар.

З. ШАХИЕВА.

КОМСОМОЛА СИЙНА

Укх деношка Сунженски района Галашкарча культура ЦIагIа хилар комсомола кховзткъе кхоъ шу дизара хетаь кагирхой тематически сайре. Из сайре кийчъяьр № 1 йолча школа комсомольски организацен цун секретара, иттлагIча класса дешархочо Гайтукиев Мухьмадеи культура ЦIен директора М. Х. Черкиевеж.

Хоза кийчъяьча зале гулбелар комсомольцаш а юртара къахьега кагирхой а. Сайре хьайийллар М. Х. Черкиева. Теркам тIаозаш яр берий библиотека болхлечо Мерешкова Сониас яь «Ерригсоюзни Ленински комсомола турпала никъ» яха доклад.

Иштта увхаза къамаьл дир берий библиотека заведующе Накастоева Хьавас, хьехархоша Оалупова Нинас, Гайтукиева Лидас кхычар.

Сайре чакхйоалаш концерт гойтар культура ЦIен художественни самодеятельноста доакъашхоша.

В. ЧЕБОКСАРОВ.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 НОЯБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — IуйранагIа гимнастика.
10.05 — Мультфильмай программа.
10.35 — «Сатенбоаца аха». Бераштa лаьрхIа йолча телевизионни художественни фильма премьера.
11.55 — Центральни телевиденен Ерригсоюзни радиом симфонически эстрадни музыка оркестра концерт.
12.10 — Iилман - популярни фильмай программа. «Гибель гигантов». «Устюртский муфлон».
12.45 — «Керданараш».
13.30 — «Керданараш».
15.50 — «Хьа къахьегам — хьа лакхале». Кинопрограмма.
16.15 — Московски Ленина орден деллеш йола тIема округа цалейи хьахарийн ансамбла концерт.
17.00 — «Шахматни школа».
17.30 — «Орленок» яхача телестуде Советски Союза Турпала СССР-а летчик-космонавтаца Т. С. Титовaца юкаращ вIашагIкхетар.
18.15 — РСФСР Монгольски Халкъа Республикан юкъе доттагIала соглашене 60 шу дизарга. «ДоттагIалаш вошаллан тешаме да» яхача документальни фильма премьера. Монгольски Халкъа Республика халкъан хьахарен Паччахьалкхен ансамбла концерт.
19.10 — Миллионни ленински университет. Производства интенсификаци.
19.45 — «Тахан дунен тIа».
20.00 — СССР халкъа артиста Т. Лисициана дIаоал П. И. Чайковски романсаш.
20.20 — Экрана тIа хьалха «Пхи сайре» яха художественни фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — Останкино концертни студе йола «Политически малей сайре».
00.10 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — Документальни фильмай программа.
10.40 — Паччахьалкхен кубански казакий хора концерт.
11.25 — Н. Островский. «Кхалама агIонаш».
12.15 — Фильм-концерт.
12.50 — «ЦиндоргIаш делаьйга доо». Субтитрашца дола телевизионни художественни фильм. Хьалхара серн.
14.10 — «Гушдар — теша хаалаяр». Телевизионни Iилман - популярни фильм. «Заман къайленаш».
15.15 — «Простоквашинера кхоъ». Мультфильм.
15.35 — «Цьхан — барттайна деза».
16.05 — «Доаза, ха». Къоначa техникашта йола передача.
16.50 — ВЦСПС призаш дукха фигурни вогсенлоз хахкара дунен халхъаьнта юкъерча турнира лаккъалашкарий выступлени. Ленинградера передача.
17.35 — «Аз дук бук». Телевизионни документальни фильм.
18.05 — Бераштa. Мультфильм.
18.20 — «Хьункъам-81». «Индустриальни технологи». «Шера урокаш».
18.35 — Фильм-реклама.
18.40 — «Сийлахь - доккхача Октябрьски тагIала хьадальни хьестош».
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчен гIолла».
19.20 — Киножурнал.
19.30 — Октябра лаькъаца «40 лет Октября» яхача совхоза социальни портрет.
20.00 — Хоккеех йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Москва). Перерыве — «Бийса лаккъала хийла шун, бераш!»
22.00 — «Ха».
22.35 — «ЦIера тIай». Телевизионни художественни фильм. Хьалхара серн.

8 НОЯБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — IуйранагIа гимнастика.
10.05 — «Пхи сайре». Художественни фильм.
11.45 — Паччахьалкхен Оренбургски эрсий халкъа хора концерт.
12.30 — «Керданараш».
13.30 — «Керданараш».
13.50 — Телевизионни документальни фильмай программа.
14.35 — «Къоначар хаалам». «Трембита» яхача берий ансамбла концерт.
17.05 — «Москван москвичашна».
17.35 — С. Прокофьев. Фортепиани оркестран № 1 йола концерт.
17.55 — Сийлахь - боккхача Октябрьски социалистически революцен 64 шу дизара хетаб торжественни заседани. Концерт. Кремлевски съездий Дворецера трансляци.
21.15 — «Нили са дега чу». Киноконцерт.
22.00 — «Ха».
23.00 — «Театральни вIашагIкхетараш».
00.10 — «Керданараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — «Керттера вошъ». Телевизионни документальни фильм.
10.15 — «Октябрьски революци цIерагIча московски музыкальни училища темброви баяний оркестра концерт.
10.40 — «Путевка вахаре». Социалистически Къахьегама Турпал волча Ленинградски гIишлошъи машинаш къахча завода нотарца Е. И. Морякова вIашагIкхетар.
11.35 — «Подвиг».
12.05 — Фильм-бераштa. «Мишилка - паровоз».
13.35 — «Дунен халхъаьнта юкъерча конкурсий лауреата А. Тимофеевас дIалокх.
14.05 — «Оаха БАМ хьалъю».
14.35 — «Дега мераш». Фильм-концерт.
15.05 — «Простоквашине дIайнхьа каникулаш». Мультфильм.
15.35 — Балета артистий концерт.
16.00 — «Демьян Бедный — революце илланча».
16.55 — «Нохч-ГIалгIайчен гIолла».
17.15 — Сийлахь-боккха Октябрь. Литературно - музыкальни композици (нохчий меттала).
20.00 — Хоккеех йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Химик» (Воскресенск). Перерыве — «Бийса лаьккъа хийла шун, бераш».
22.00 — «Ха».
23.00 — «ЦIера тIай». Телевизионни художественни фильм. ШоллагIа серн.

РАДИО

5 НОЯБРЬ

6.30 — «Къахьегама рапорташ» (гIалгIай меттала).
6.45 — Передачай программа.
7.00 — Музыкальни антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
8.20 — «Шоана кхалнах». Радиовыпуск (гIалгIай меттала).
12.15 — «СелаIад» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
12.45 — «Рапорт лу Октябра» (гIалгIай меттала).
18.15 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).
18.16 — З. Шахиди «Шу 1917-гIа». Симфоническа поэма» (эрсий меттала).
18.30 — «Патриот» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
18.45 — «Коллектив — кхетамца кхевара школа». Беседа (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — «Лермонтова музыкаге». Музыкальни глобус.
20.02 — Лирически илли.
20.45 — Ахьаран дега-безамм». Концерт.
21.15 — Инструментальни музыки концерт.

8 НОЯБРЬ

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
6.50 — Передачай программа.
7.00 — Музыкальни антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.20 — «Са республика». Концерт (гIалгIай меттала).
8.50 — «Социалистически яхьа дневник» (эрсий меттала).
12.15 — «Вай Даьнен сийну къахьегамца» (нохчий меттала).
12.30 — «Октябра маьлха къахьегам». Радиокомпозици (эрсий меттала).
12.30 — «О службе».
12.50 — Революционни иллей тематически йола фантази (эрсий меттала).
16.15 — Передачай программа. Хаоттам (эрсий меттала).
16.16 — Ленински некъагIа (нохчий меттала).
16.31 — «Октябро сийрдабаьккха некъ» (гIалгIай меттала).
16.51 — Музыка (гIалгIай меттала).
17.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
17.30 — «Ленина васкетаиста тешаме да».
17.50 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — «Ревкомсовета член». Радиоспектакль. Автор И. Прут.
20.37 — Нохч - ГIалгIай халкъа мукаш.
21.02 — Хахкара илланаш. Концерт.

Сан цун гIулакхи

НАЬХА УНАХЦIЕНО ЛОРАЕР

Сиг лоархI цо леладеча гIулакхага, цунна карагIдаьнначунга хьежжа, наха а ше беш болча балха а тIера хиларга хьежжа. Алодеза, лор е унахцIеной болхло дилла а наха юкъе хила венни хилар. ХIара дийнахьа цун памалаш, балха гозаьл аув дукхача тайп-тайпарча наха, царех хIаране лор волча яхь ший гIайгIа, лазарех вийрза е са тедаь цIавахар дукха.

№ 7 йолча поликлиника терапевт Марзиева Зоорбика Марем микрорайоне балха хьайоагIаш хилча каст-каста сенаю моаршал хеттача наха. Юха а сеце хоатт цо могашалах, цIагIарча а балхарча а гIулакхех. Уж ба цо лорал деча участке баха нах.

Лора-терапевта професси цхьа ший тайпара я. Терапевта дукха ха деза унахцIеной тийнтайпари облассташкара. Бакъахьара диагноз отташ хилча лоро даьрхIа ладувгI ламоташ хинначунга, хьож, хоатт, цун дегIа а дега а хьал кхетаде, цамагаро бахьан фуд ха гIерташ.

Ираз долаш хиннай Зоорбика Марема наьха унахцIено лораярца ювзаенна кхел. Из цIенкха а йиллаш дукхача цуч хиннача пациентацца, бувзам лоаттабу цунна монатIа, эггара хьалха хиннарашa а.

Орджоникидзехтий медицински институт чакхъьякхача Марзиева Марем дIахьожаю Назрановски районе. Хьалхара къахьегамо ди. Кабинете чу а йоалаль. болх бе беза моттиг хьа а хьочха цхьаь йигар: болх бергба-их Iа. Къона лор иккъарчоа кхераслар, бакъда, хьалха чувенача унахочунга хьежача, къамаьл дича, га юха меттадера. ДIаболабелар къахьегама никъ. Къаьстта хала хулар губбольнице болх бе. Отделене лелаш цу унахошта бIарехьежача хетар, уж цIаккха а бераагбоалаш санна. Бакъда., шийболх хоаш йолча лоро деча дарбаша кхага оттаддача хьахьокхар дика результаташ.

Юртарча больнице диь шера бойча балхо наьха ю лаккхо къонача лора горзал. ХIана каст-каста боагIа цунна цхьана болх беш болла лораш цахоиш дола хIамк хатта, тIаккха къонача лораштен медсестраштен цох дика хьехамча хиннай.

Дукха ха йоалаш, медицински училища яьккхача Оздоева Маржанах терапевта гIоача хилар. Зоорбика Марема хьалкхо кийчъяьар из унахошна мишта хила еза хьехаш: накъца къамаьл бе зaме де, елалле хила, хье мелла халахетар хиннь але а ш бIарга ма дайта царна яхаш.

— Тха участкерча унахошта наIарга яха юхаеча латкъаш хул медсестра: ниI хьеллаппар, тIачувхар, ашпараш йоре, яхаш. Аз оал цунга: хIама дергдац, вай балха фуннагIа кийсу, лазаро кордагIоаккха сег, кхоане ниI а къовларгьяц, домма ниI ма къовларал совгIа баркал оргда хьона, — дуци терапевта.

ХIанта ше унахо тIаоаш хилча Марзиева гIерт цун лет чу дукаргдотта тайпарш безаме къамаьлде, цун лоткъамга ладувгIа, дукхьал лоро деча хьехараш совгIа цо лу дикача сага дергдола хьехар, урувттаду унахой дешаш.

Цкъа городерча цхьан поликлинике унахой тIаонача хана вита нийсъелар Марзиева, Кабинетера хьаараьннача лоро аргIапара унахо чувехаш аьлар: «Жимерашта кхийкор дола унахо чувола», — аьнна. Цамогаш волча хьацар хьатIатехар, цепбаьннача багIийсар нах. Унахо араьлча кабинете чунха Зоорбика Марема къамаьл дир цу лораца.

Марзиева Зоорбика Марем бокъонца йола ший балха говзанч я. Цуна хов эггара тIехьара медицина кердадараш, йовз керда препараташ, хIаьта парох найла а эр дукха болх бу цо ший участке а. Цудукхьа хила деза из. МарзиевгIар цIагIа каст-каста: «Хьамсара лор Хьамсера Марем...» яхача дешаша долалуш дола кехаташ ехар.

М. АЛЕКСАНДРОВА.
СУРТА ТIА: М. Марзиева.
Н. ПЛИЕВА сурт.

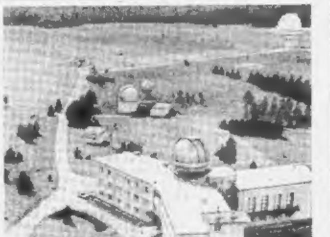

Тарту яхача университетски города гаьна йоацаш, Тыраверe яхача моттиге, урагIа яхь нгIа Эстонски ССР Iилмай Академе астрофизикан атмосфера физикан Института обсерваторе кунол. Эстонски обсерватори дото бое лесга морхаш Iомара даьккьера ерригсоюзаш координационни центр я.

СУРТА ТIА: Тыраверера астрофизически обсерватори.

В. РУДЬКОН Ю. ВЕНДЕЛИНЕЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

Болх тоабе гIерташ

Наьсарен района райпо председатела Марзаганов Хьамида Мусей кабинете чуваьлча бIаргагу Респотребсоюза правлене а госторговлеи потребкооперацеи болхлой профсоюза ЦК а наьсархошта ениа карара кара тела ЦIе байракх. Из цар яьккхай укх шерарча хьалхарча кварталe баьча балха итогех. Кхы а дикагIа толамаш даьхар цар шоллагIча квартале. Цудухьа цу кварталe а парга йисар из ЦIе байракх. Цо хьалхох укх тIеххьарча хана райпо чуйоагIаш йолча тикаша болх дика беш хилар, массава а болх тоабе гIерташ къахьегаш волга.

Из иштта долга гучадалар сона района массехк тикашка ваха волаш. Цар чу болх беш хиина нах дукхагIбараш нийдархой хьашташ довзаш, дизза уж кхоачашде гIерташ бар.

Дика тайпара порядок, цIено, хоза дIанийсдаь товараш, хIара эшархочун хьашташ диеза кхоачашде кийча бола продавецаш а болаш яр СухотIара № 48 йола боахама эпаш дола товараш дохкаш йола тика, (заведующи М. В. Измайлов). № 47 йола промтоварни тика (Б. У. Даваева).

Иштта, дизза шоай декхар довзаш бола нах ба Экажкъонгий-Юрта № 39 йолча кхачан (Б. Т. Кациев), № 40 йола промтоварни (М. Х. Цечоева) тикашка латтараш. ДIа мел хьежача цIено, хоза дIанийсдаь товараш, хьаша хIамаш йолаш, чу мел ваьнача сага безам тIаозаш яр уж тикаш а цу чура доххархой а.

Бакъда, нийсбелар сона кхыбараш а. Iаяха доккха дезе а шоашкара цхьадола гIалаташ бIаргадайтараш е. Из йоаза нах бар СухотIарча № 46 йолча кхачан тика чу со а. сона нийсбелла нах а чубаьлча. Итт-пхийтта минут яьккхар дехьа тIехьашкахьа чубахача продавецаша, нах чуккайкашие хьаара ца боалаш. ТIеххьара а массехк кхалсаг хьалха а йолаш хьегучаьлар продавец Долгиева Марем. БIеха яр тика витринаш. Дийла а дийла маоиш тIа а хуваш латтар Iехьа цIе сибаз. маьлха толхаде долaдаь галаш а хиина. Цхьаккха хIама цу хилча санна, цIеззьала гIертаб а яр Марем. Цу дерригех даьца къамаьл де безам хинабоа са цу тика заведующега Богатырев Бесланага. бакъда, из мичах ховш вацар. Цхьаболча тикашка товараш доагIача бесса дIанийд ца деш аьсса чу цхьайола витринаш, хIаьта вокха витринашта ца йолгIаш дукха латтар дIаоттаьйола хIамаш. Из кхоачамбоацар дар БурокIаларча, Наьсар-Кертерча тикашка.

Дукха ха я Наьсар-Кертерча № 34 йолча кхачан тика заведующи йолаш Хамчиева Марема болх бу. Райпо дика болхло лоархIаш я из. ИтгалгIча питилетке дика къахьегарца цунна сийнай «За трудовое отличие» яха медаль. Доккха совгIат да из. Цо кхы а чIоагIагIа айбу Марема балхацара бехктокхам, тIахьех цIенатIа, дикагIа болх бе. Из аза йиш яц хIанз. БIеха я тика чу, нохий тIахуяшаш, тIатесса хIама йоацаш, дэн, молагIа йола бIехьа хIама тIаюкарийолаш цхьа аз Iойоасаь латтар моьххт, булкаш, цхьалхо яь яцар складе. Цхьашка хIама чуйоацаш демаша а йиза яз хIачувоалача даьтта витрина. Иштта еха стеллаж латтар Дошлакъий-Юртарча Барахоева Рукъет заведующи йолча № 52 йолча кхачан тика чу а. МоллагIча чувьиначa сага бIарг тIоттаргбоаш ерригача тина куц доадеш ю я из. Из гIулакх сихагIа тоаде деза райпо кулгалхоша. Кхы цхьаькха кхоачамбоацар а дайра сона уккхаза: витрина тIа йолаш яцар «Стюардесса» яха гIаьленаш. цхьабаькъда, уж ото чу латташ яц. Витрине уж гIаьленаш йолаш я яхаш. со тешаве гIерташ яр Барахоева. Бакълоацачох тешаве хала ма дий...

Бек АБАДИЕВ.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 7—12, Грозне 9—11 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча овгIоашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана —2 +3, дийнахьа +10 +15 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный. Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей деношка

СФ02440. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92.
Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4115.